

בס"ד

גליון

להבות אש

תורות עובדות והנהגות
מרבותה"ק מקרעטשניף זי"ע
ומיבלחט"א כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

יו"ט פסח
תשפ"ה

בנשיאות כ"ס מנחם אדמו"ר שדיט"א

יו"ל ע"י מכון תורת אש
שע"י תלמידי וחסידיו קרעטשניף סיגעט
בנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א

י"ל ע"י מכון תורת אש

יו"ט פסח
שנת תשפ"ה
גליון רל"ד – שנה ו'

© כל הזכויות שמורות

להשיג הגליון על אימגיל

נא לשלוח בקשה אל

m@torasesh.com

להארות והערות נא לקרוא

347.291.1133

פאקס: 845-407-8916

מי שיש לו איזה חידושי תורה או
כתבים או טעיפס
מב"ק מרן רביד"ק זי"ע שלא יצאו
עדיין לאור נא לפנות להמערבת,
ותשוחח"ל

סדר לימוד "עמוד היומי"
פסח

מסכת עירובין	
יום א'	בה:
יום ב'	גו.
יום ג'	גו.
יום ד'	גו.
יום ה'	גו.
שב"ק	חזרה

מערכת קול קרעטשניף סיגעט

מהנעשה ונשמע

בחצרות קרשינו ובצל הקודש:
דברות קודש, מודעות, זמנים, חדשות,
ושמוחות אנ"ש

ארה"ק 799-12-26-077
חוץ לארץ 3063-585-646

רמזים בסימני הסדר

ביחץ נוטלים המצה האמצעית, שהיא רומזת נגד יצחק, וחולקין אותה לשנים, ואי' בספרים שהוא רמז על לעתיד לבא שיאמר יצחק להקב"ה (שבת פ"ט ע"ב) פלגא עלי ופלגא עלך*, ולכן נוטלים המצה האמצעית הרומזת ליצחק², ומשברין אותה לשתי חלקים, לרמז דבריו הק' של

קדש בפסח אומרים קדש, "הולכים לעשות קידוש" זו היא ללמד לנו לכל השנה, דכשהולכין לעשות קידוש בכל ליל שב"ק, אינו סתם דנוטלין הכוס ועושים קידוש, (בלי שום מחשבה, אלא כמצות אנשים מלומדה) אלא צריכין לחשוב קודם הקידוש מזה שהולכים לעשות קידוש ולהעיד על בריאת שמים וארץ, וצריכין לעשות הכנה לזה. (שם)

א. ז"ל הגמ' שם. א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן מ"ד כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכירנו אתה ה' אבינו גואלנו מעולם שמך לעתיד לבא יאמר לו הקב"ה לאברהם בניך חטאו לי אמר לפניו רבש"ע ימחו על קדושת שמך אמר אימר ליה ליעקב דהוה ליה צער גידול בנים אפשר דבעי רחמי עליהו אמר ליה בניך חטאו אמר לפניו רבש"ע ימחו על קדושת שמך אמר לא בסבי טעמא ולא בדרדקי עצה אמר לו ליצחק בניך חטאו לי אמר לפניו רבש"ע בני ולא בניך בשעה שהקדימו לפניך נעשה לנשמע קראת להם בני בכורי עכשיו בני ולא בניך ועוד כמה חטאו כמה שנותיו של אדם שבעים שנה דל עשרין דלא ענשת עלייהו פשו להו חמושין דל כ"ה דלילותא פשו להו כ"ה דל תרתני סרי ופלגא דצלווי ומיכל ודבית הכסא פשו להו תרתני סרי ופלגא אם אתה סובל את כולם מוטב ואם לאו פלגא עלי ופלגא עליך ואת"ל כולם עלי הא קריבית נפשי קמך פתחו ואמרו (כי) אתה אבינו אמר להם יצחק עד שאתם מקלסין לי קלסו להקב"ה ומחוי להו יצחק הקב"ה בעינייהו מיד נשאו עיניהם למרום ואומרים אתה ה' אבינו גואלנו מעולם שמך ע"כ.

ב. ועיין בספר שער יששכר מהרה"ק ממנוקאטש צוק"ל מאמר אגדתא דפסחא וז"ל באות ה. מחלקים המצה השניה לאפיקומן. הנה שמעתי מפה קדוש אאמו"ר הרב דפה זצלה"ה רמז נכון ע"ז בעת הסדר. כי השלשה מצות הם חב"ד כנגד אברהם יצחק ויעקב והמצה, האמצעית היא כנגד יצחק, והנה יצחק יהי' המצדיק לעתיד לבא, כשאחז"ל בשבת (דף פ"ט ע"ב) ויאמר פלגא עלי ופלגא עלך ועי"ז ינצלו ישראל. ע"כ בעת זמן הגאולה בליל פסח מחלקים את המצה הרומזת ליצחק שהוא יהיה הצדיק, בבחי' פלגא עלי ופלגא עלך, וגם לוקחים חלק הגדול מהמצוה לאפיקומן ע"כ הסימן יח"ן שהוא הרוב חלק הגדול מתיבת יצח"ק שהוא ג' אותיות מתיבת יצח"ק עכד"ה עכ"ל.

ובספה"ק ורע קודש על פתח בקטע בד"ה ענין, כתוב שם ג"כ שהשלשה אבות רומזים על השלשה מצות ע"ש. ועוד כתוב לעיל בספר הנ"ל וז"ל ק' ושוברין מצה אמצעית נגד לוי, שהוא ג"כ במדת גבורה, ויחין הוא חצי מספר

הלוח וגדול (וגדל) עד כי גדל מאוד
 וזה ע"י צפון ע"י מעשיו בהסתר
 שהמה לד', שהוא ירא שמים בסתר
 ובגלוי, כורך שלחן עורך צפון ברך,
 באם בצפון שאין רואה ברך את
 הקב"ה אז כורך שלחן עורך

(בי"ש - מכי"ק תשמ"א)

יש לרמוז בסדרן של 'מרור, כורך, שלחן
 עורך' דהיינו אף שעובר על האדם
 הרבה גלים ומשברים ומצבים שונים
 בבחינת מרור ה' ישמרינו, ידע כי
 אחרי כן נעלמים כל המרירות, ורואין
 שהוא נתכסה בחסדים גלויים, דוגמת
 הכור"ך שהוא מרור מכורכת במצ"ה
 והמתקה זו עשה הלל בזמנו בזמן
 שביהמ"ק היה קיים, ולכן בעשייתנו
 'זכר למקדש כהלל', מעוררין שוב
 אותו ההמתקה והשפעת החסדים
 שעשה הלל כאמור לעיל.

ואחר כך מגיעין לשלחן עורך, רצה
 לומר אחר עבור כל הצער והיסורין
 באכילת מרור, זוכין לשלחן עורך
 ממולא בכל טוב, ורמוז הוא לאדם

יצחק פלגא עלי ופלגא עלך, ואחר
 כך מצפינים האפיקומן תחת הכר,
 להורות שסוד הגאולה הוא 'טמיר
 ונעלם' מאתנו, ואחר כך אצל 'צפון'
 מוציאים אותה בגלוי, להראות לכל
 המסובים שאף על פי שאנו ממתינים
 כבר זה אלפיים שנה לגאולתנו, סוף
 כל סוף יבא עת פדותנו, ובן דוד
 עבדך יבא ויגאלנו.

ומטעם זה, אסור גם לטעום כלום
 אחר אכילת אפיקומן, 'כדי שישאר
 טעם האפיקומן בפיו', היינו
 להרגיש בתוכינו הטעם והבחינה
 של 'אפיקומן', שהוא רמז לגאולה
 העתידה, ולא נסיה דעתנו מזה,
 אלא להאמין באמונת אומן ותקיפה,
 ולצפות לרגליו של משיח בכל יום
 שיבא. (שם)

יחץ מצפינים חצי מצה היותר גדול,
 מצפון זהב יאתה, המצה האמצעית
 מרמוז על יצחק שהוא גבורה,
 משברים הגבורות, ויצחק מרמוז על
 עשירות, וילך האיש (וגדל האיש וילך)

גבורה, לרמוז שנשברו הגבורות מעלינו, וכן עתה בשבירת המצה נשבר הדינים מעלינו, ונטילים על שונאי
 ישראל וישרו הדינים את שונאינו ומלכות הרשעה תתעקר ותתשבר ותתמגר. עכ"ל.

ג. ובספה"ק מנחם ציון להרה"ק מרימאנוב ז"ע איתא וז"ל"ק כי בחצי הלילה הזה ממש כהרף עין הנקרא עת
 שהיא כחצי רגע כמימרא, ובעת הזאת נהפך הגלות לחירות והעבדות לגאולה. וזה הוא זמן אכילת אפיקומן,
 ותהי מחצת העדה את האפיקומן כמו כריתת ברית, כשנפרדים שני אוהבים מחלקים טבעת אחד, וכל אחד
 לוקח לו החצי לזכרון אהבת עולם, ועל כן יחצו את המצה, שאנחנו כורתיים ברית עם בוראינו, ללכת בדרכיו
 ולשמור חוקותיו, והחלק היותר גדול יצניעו למשמרת עד חצי הלילה שהוא עת חילוף הזמנים והשגת העתים
 לעלמא דחירות. עכ"ל. ק.

כאשר מסודר בהגדה לומר אדיר הוא יבנה ביתו בקרוב, הלל נוטריקון הרופא לשבורי לב, שמרומז על שני משיחין, משיח בן יוסף ומשיח בן דוד, מקימי מעפר דל מאשפות ירים אביון, עני רוכב על החמור, והם השני המשיחין שהמה נשברי לב, נרצה שעל זה נהיה נרצים לפני הקב"ה. (בי"ש - מכי"ק תשמ"א)

שבכל עת צר ומיצר חס ושלום, יתחזק וידע כי השלחן עורך עדיין לפניו וכשיחזיק מעמד ולא יפול ברעתו, רק ישים בה' מבטחו, אז יזכה בעזרת השם יתברך לשלחן מלכים. (קדושת צבי)

הלל נרצה. התכלית מהסדר לקרב הגאולה האמיתית שזה חרות עולם,

רמזים בהגדה של פסח

בד"ה כל דצריך, הקב"ה נקרא כל, כי הוא כל יכול ורב להושיע) ואיתא (בוהר הק' ח"ג ז ע"ב) ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים, כל דכפין ייתי ויכול יבוא הקב"ה לראות את בני ישראל בליל פסח ושבע רצון מישראל קדושים'.

כל דצריך לישועה ייתי ויפסח הקב"ה ידלג עליו לראות בו רק את הטוב.

הרשע שואל מה העבודה הזאת לכם. זקיני אבי אמי הגה"ק ר' צבי הירש ריינמאן זצ"ל אבד"ק קרעטשניף הי" אצל זקיניו הייטב לב י" שנים, ושמע מפ"ק שאמר פעם באמצע התורה, "א יוהך קען זיין פעט און פארבראקט אבער אויב ס'איז קאלט

הא לחמא עניא די אכלו אבהתנא אצלינו היא המצות "לחמא עניא" דאין אנו משיגין כלום מהו זה, אבל "די אכלו אבהתנא" אנו הולכים על חשבון אבותינו הק' שהם ידעו הכוונות מהו זה. (קדושת צבי)

כל דכפין ייתי ויכול. זקיני הק' זי"ע, פי' דכל אחד שצריך לישועה בפרנסה "ייתי" יבקש מהשי"ת, "ויכול" ויזכה להשפעות טובות, "כל דצריך ייתי ויפסח" הכל מה שצריכים יבאו להאדם, שחג הפסח הוא הזמן מסוגל לכל הישועות. (שם)

כל דכפין ייתי ויכול כל מרמז על הקב"ה (א"ה - ע"י בהגדה ש"פ חיים ואמונה,

כוונתו לרעה, רק שאינו מבין למה צריכין לספור ספירת העומר עם קולי קולות, ואמאי צריכים "יזך רייסן דאס הארץ צום אייבערשטן ביי נשמת" מהו כל הכוחות האלו, ע"ז עונים לו "בחזק יד הוציאנו ה' ממצרים" שכן הוציאנו ה' ממצרים עם "חזק יד" עם גבורה שא"א להנתק מהסט"א רק עם כוחות'.

תם מה הוא אומר מה זאת ואמרת אליו בחזק יד הוציאנו ה' ממצרים ולאורה לאחד שידיעותיו הם קטנים היו צריכין להתחזק ולהסבירו, רק מזה רואין שאם הוא תם "לאז אים ביי זיין תמימות"."

ושאינו יודע לשאול את פתח לו נ"ל הכוונה "דשאינו יודע לשאול" היא אלו שנפלו והם תינוקות שנשבו ואינם יודעים כלום מעבודת הש"ת, א"כ את פתח לו מחויבים להתחיל ולומר לו ולפתוח לבו ולומר לו, כדכתיב "והגדת לבנך ביום ההוא לאמר" שאסור להשפיל שום יהודי,

האט עס נישט קיין טעם", וזה שאלת הבן הרשע, התינוח ללמוד ולקיים מצות ה', אבל מה העבוד"ה הזאת לכם מדוע אתם צריכים לעמול ולעבוד בהתלהבות, "הארעווען אין עבודת ד' מיט א ברען", כי השטן מסכים שיעבדו את ה' ובלבד שיהיה בקרירות, וע"כ "דאס איז די עבודה" לעשות דוקא בהתלהבות, ואז בא השמירה מן השמים".

או יאמר מה העבודה הזאת, פי' שאומר אחר העבודה "א איז דאס געווען א עבודה" שהשטן מנסה להכשילו בגאווה, וכמו שרגילים לומר על החזנים "ער האט אראפגעלייגט א קדושה" וכדו', ורגיל אני לומר על זה שיפה דיברו, מ'האט טאקע אראפגעלייגט א' עבודה, שאכן מורידים זאת למטה, והאדם צריך לעבוד שיזכור זאת כאשר צריך לזכור'.

תם מה הוא אומר מה זאת ואמרת אליו בחזק יד הוציאנו ה' ממצרים התם אין

ה. אמרי חיים ואמונה פר' בא

ו. שם

ז. קדושת צבי

ח. בית שמחה

"ושאינו יודע לשאול" אם הוא רחוק מאוד מיהדות שאינו יודע האיך להתפלל, ורואים שאינם יכולים להתפלל, ואינם יודעים מה לבקש ולהתפלל, וכיצד לבקש, את פת"ח לו פת"ח הוא כמו פסח (דסמ"ך והתי"ו מתחלפין) יכול לפעול ולבקש בפסח מהשי"ת על כל השנה שמן השמים יפתחו לו הלב והמח שיוכלו להתפלל כראוי, וידעו מה לבקש מהשי"ת".

מתחלה עובדי עבודה זרה היו אבותינו. נראה לפרש דאבותינו הוא מלשון רצון, כמו שנאמר (שמות י' כ"ז) ולא אבה לשלחם, וזהו הפי' מתחלה עובדי עבודה זרה היו אבותינו, שהיה להם נגיעות ואייגענע רצונות, ופניות בעבודת ה', אבל כשפסח מגיע הא קיי"ל דחמץ אסור במשהו, ע"כ עכשיו כשמגיע ליל פסח, "ועכשיו קרבנו המקום לעבודתו" פסח הוא הזמן דיכולים להתקרב כולו לעבודתו ית"ש, שכל הפניות יתבטלו, שאפי' משהו אסור, ואפי' משהו אסור להיות, ויה"ר שנזכה לזה".

אלא כל יהודי צריך להיות בעיניך 'כבנך' שתדע שהוא נעבעך "שאינו יודע לשאול" שאינו יודע כלום, שאם אינם לומדים בהספרים הקדושים ואינם דבוקים בצדיקים ובסיפורי צדיקים, כאשר אמר הרה"ק מרוזין זיע"א שבעקבתא דמשיחא יוכלו להתקיים רק באופן זה שיספרו האיך היו נראין הדורות הקודמים, ממילא אינו יודע כלום רח"ל, והוא מבולבל רח"ל, א"כ את פתח לו, את תפתח לבו שיוכל להתחיל להבין ביהדות ובעבודת השי"ת".

ושאינו יודע לשאול את פתח לו זקני הק' פירש ושאינו יודע לשאול אם רואין שאינם יכולים להתפלל כראוי, א"כ את פתח לו א"ת הוא אל"ף תי"ו שהוא מרומז על כל התורה, דהיינו שישב ללמוד התורה, וע"י התורה יפתחו לו התפילה, דהיינו אם ילמוד קודם התפילה, אז יכול להתפלל כראוי.

ועוד אפשר לומר באופן פשוט

ט. קדושת צבי

י. שם

יא. שם

יב. שם

והשתיה שלו ואת הכבוד שהוא צריך וכל מיני הצטרפויות שונות שהוא קשור אליהם, וכל זמן שיש בכבודו ובעצמו שלו אינו יכול להרגיש את בכבודו ובעצמו של הקב"ה כביכול.

דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום (משלי ג' י"ז) יהודי אינו יכול לנגוע במדריגות גבוהות, רק אם עובד על עצמו במתינות דרגא בדרגא, כל צדיק היה לו את הענינים הנשגבים שלו, צדיק זה היה מצוין במידה זו, וצדיק זה היה מצוין במידה אחרת, כולם לא הגיעו בפעם אחד למדריגתם הגבוהה, אלא עלו מדרגא לדרגא עד שהגיע למקום הגבוה שהגיעו, כמו כל כל אדם אשר בשם יהודי יקרא, יש לו את הכח הזה, כמו כל הצדיקים וגדולי הדורות שהיו מאז ומקדם, וכמו שהם עלו והגיעו כמו כן מחויב כל איש יהודי להתחייב לזה, ולעבוד על עצמו וללכת דרגא בדרגא, ואם אינו בכלל זה, הרי הוא בכלל הרשע שמביא בעל ההגדה, וקורא אותו כך 'לפי שהוציא את עצמו מן הכלל' וגו'."

אילו נתן לנו את השבת דיינו. משמע מלשון זה שאם אדם מרגיש שעדיין חסר לו איזה דבר, הרי שאדם זה עדיין לא היה לו שבת קודש במשך

והיא שעמדה לאבותינו ולנו שלא אחד בלבד וכו'. ולכאורה א' מהו הפירוש מזה והלא אז היה הבטחה מהקב"ה על ואחרי כן יצאו ברכוש גדול, וכאן רק הקב"ה מצילנו מידם ולא יותר, ב' בשלמא שם היה הבטחה, אבל כעת זה רק אפשר לומר כתפילה והקב"ה יצילנו מידם, וי"ל בס"ד כיון שאז ראינו שהתכלית של עינוי העבודה היה רק שאחרי כן יצאו ברכוש גדול, כן בכל דור ודור כל הנסיונות שעומדים עלינו וכו' הקב"ה מצילנו מידם, ומסובב על למעלה ואחרי כן יצאו ברכוש גדול ג"כ שיתעלה מזה והיא שעמדה לאבותינו ולנו הבטחת הקב"ה מאז לידע לכל דור ודור. (מכ"ק תשמ"א")

ויוציאונו ה' ממצרים וגו', לא ע"י מלאך וכו' אלא הקב"ה 'בכבודו ובעצמו'. כשיהודי אומר הגדה של פסח בליל הסדר, הרי אם יש איזה רגע טוב ומתוק בכל החיים הוא כשאומרים את המילים 'בכבודו ובעצמו' זהו הרגע הכי טוב ומתוק בחיים, והיו יכולים באמת להגיע להתפשטות הגשמיות ולהתבטל לגמרי מפני פחד השכינה, אלא שהסיבה שזה לא קורה הוא משום שעדיין יש לאדם איזה חתיכה קטנה של 'אייגענע' בכבודו ובעצמו, כל אחד יש לו את האכילה

בגלות האחרון באמונה של היהודים, אע"פ שראו הקאלך אויון באוישוויץ, ורח"ל השמד ע"י הציונים ואעפ"כ מאמינים בהשי"ת ותורתו, אפ"ה צריכים להאמין שיצאו מן הגלות."

אשר גאלנו וגאל את אבותינו ממצרים. לכאורה היה צריך לומר אשר גאל את אבותינו, כאשר עושה בעל הגדה החשבון שאלו לא הוציא הקב"ה את אבותינו ממצרים וכו', אבל באמת שעל נס שלנו אנחנו קובעים הסדר, ובסיפור הגדה העיקר כי בכל שנה ושנה אנחנו יוצאים מעבדות לחירות, הקדושה מהס"א, וע"כ אנו מודים להקב"ה אשר גאלנו וגאל את אבותינו ממצרים".

זכר למקדש כהלל. זקני הק' בעל רזא דשבת זי"ע פירוש המאמר של ר' עקיבא (יבמות קכא:) וכל גל וגל שבא עלי, נענעתי לו ראשי, רצה לומר שכל הצרות והיסורין שעוברים על האדם במשך כל ימי חייו, הם בחינת גל וגל, והעצה לזה הוא 'נעניתי לו

חייו, שאם היה לו שבת אחד הרי לא היה חסר כלום, דכן כתב בעל ההגדה "אילו נתן לנו את השבת דיינו"ט.

מצה זו שאנו אוכלים על שום מה על שלא הספיקו בצקם של אבותינו להחמיץ וכו' כי גורשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה. והנה איתא בתרגום יונתן (פ' יתרו) ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי, שישראל נסעו בעננים להר הבית להקריב קרבן פסח במקום המקדש, ולכאורה היה אפשר כמו אצל יעקב אבינו ע"ה, שיהא נעקר הר המוריה ויבא אליהם, רק להראות זה שישראל קפצו ממ"ט שערי טומאה לנו"ן שערי הקדושה. (מכ"ק תשמ"א"ט).

מצה זו שאנו אוכלים על שום מה על שלא הספיקו בצקם של אבותינו להחמיץ וכו' כי גורשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה. פירש שזה שהיהודים יצאו ממצרים באופן כזה, זה היה נסיון אמונה האחרון במצרים, ושבזכות כן יצאו, וכן יצאו בעזר ה'

טו. בית שמחה

טז. שם

יז. שם

יח. שם מכ"ק תשמ"א

אמרות אש

חסל סידור פסח כהלכתו ככל משפטו וחקתו וכו'. ולכאורה לא סידרו כראוי, כי לא אכלנו הקרבן פסח רק המצה ומרור, רק כיון שישאל זכו להיות מאמינים בני מאמינים, ואפילו שהנסיגות מכמה בחינות גבהו עד שמי רום וגבהו, וסדרנו המצה והמרור כדי לאכול עם הקרבן פסח ביחד, וזהו חסל סידור פסח כהלכתו כאשר זכינו לסדר אותו כן נזכה לעשותו, כאשר בחסדי ד' נשארנו נאמנים בכל לב במצותיו ית"ש, והיינו הכנו את עצמינו לקרבן פסח וסדרנו הכל לזה, כן נזכה לעשותו^א.

זך שוכן מעונה. יש כ"ב אותיות עם מנצפ"ך זהו יחד ז"ך, ועפ"י דאיתא בזרע קודש מהה"ק מראפשיטץ שבאותיות התורה והתפילה ובודאי כשהוא לשמה בונים לבנים בביהמ"ק העתיד להתגלות ב"ב, ונרמזו כאן זך שוכן מעונה, אם הז"ך אותיות ישכנו במעונה אלקי קדם, קומם קהל עדת מי מנה בקרוב נהל נטעי כנה פדיום לציון ברנה^ב.

ראשי', לא להתאבק וללחום בזה, אלא ישב בדד וידום ויטבול, ויסיח דעתו מהם, ואז ימתקו הדינים מעליו, ויתגולל עליו מדת החסד והרחמים, ודפח"ח.

ובזה יש לומר "זכר למקדש כהלל" כלומר אם האדם רוצה להתקדש את עצמו כדבעי, העצה היעוצה היא, להיות שפל וסבל כהל"ל, ולא יתפעל מכל הגלין קשים העוברים עליו, וזהו זכר למקד"ש, אם תרצה לקבוע בעומק נפשך בחינת הקדוש"ה, העצה היא 'כהלל', דהיינו שתתנהג בסבלנותו של הלל"ט.

זכר למקדש כהלל כן עשה הלל אם רוצים להזדכך ולעורר בשמים שהקב"ה יתן לנו הביהמ"ק, יעוררו שכן עשה הלל בזמן שביהמ"ק, שאולי עשה הלל זה כדי לעורר בזה שכן צריכים לעשות, ולא יחרב הביהמ"ק, שיוכו ישראל תמיד לעשות הפסח ומצה ומרור ביחד לקיים מה שנאמר שיהיה על מצות ומרורים יאכלהו^ג.

יט. קדושת צבי

כ. בית שמחה מכי"ק תשמ"א

כא. שם

כב. שם

רמזים בפרשת קרבן פסח

הוא שהאמירת נשמת נשאר עדיין כאן ולא פרחא לעילא, ועפ"ז אפשר לפרש עוד הא דכתיב "ועצם לא תשברו בו" (שם יב,מו) דע"ז שאינם זוכרים המעשה הטוב שעשה אז אינו משבר את עצם הסדר, אלא הקדושה וההשפעה נשאר אצלו על כל השנה, כי אם משכחין את העבודות של עצמו אז זוכרו הקב"ה, כמו שפי' הרה"ק מבארדיטשוב זיע"א כי זוכר כל הנשכחות אתה הוא מעולם (ברכת זכרונות לר"ה) כי אם האדם שוכח מעבודתו אז זוכרו הקב"ה^{כג}.

בכל מושבותיכם תאכלו מצות. פי' שתדעו בכל הדברים שהוא כמו בהמצות, כי כמו שהמצות אין בהם כי אם קמה, ומכל מקום טעמם ערב למאד, כן בכל עניני עבודת ה', כגון שלא יאמרו שהתפילה הוא טוב מחמת דברים אחרים, כגון שמביא השפעות וכדומה, אלא שעבודת ד' הוא טוב בעצם ודו"ק^{כד}.

פסח הוא לד'. ברש"י הק' ואתם עשו עבודתכם לשם שמים, פה סח רק לד', בנצור לשונו מרע, סגולה לעשות עבודתו לשם שמים^{כה}.

אל תאכלו ממנו נא. אין נא אלא לשון בקשה, שלא יצטרכו לבקש בליל פסח על תשובה, אלא יראו להכין עצמם מקודם^{כו}.

ולא תותירו ממנו עד בוקר והנותר ממנו עד בקר באש תשרפו. נראה לרמז דהכתוב בא להזהיר, שאסור לזכור בפסח בבקר, האיך נראה הסדר של אתמול בליל פסח עם כל הכוונות והמוחין דקדושה, דאם זוכרין אינו שוה כלום, "והנותר ממנו עד בקר באש תשרפו" שהכל צריך להיות פרחא לעילא בשמים, כל העבודה שעשה, וכמו"כ אם אחד יודע שאמר 'נשמת' טוב בכוונה ובהתלהבות לא טוב הוא, ממה נפשך אם היה כדבעי וכראוי אז הוא פרחא לעילא, ואם זוכרים המעשה מה שעשה סימן

כג. שם

כד. אמרי חיים ואמונה

כה. בית שמחה

כו. אמרי חיים ואמונה

שיהיה בבחינת אחישנה, כי בפסח זוכים ודילוגו עלי אהבה, שקופצים בהמדריגות בפעם אחד, ולכן יש לעורר קול דודי הנה זה בא מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות, שיהיה בחינת אחישנה^{כז}.

ותתן לנו ד' אלקינו באהבה וגו'. ע"ד דאיתא בתניא אשר נתן לנו את תורתו, שנתן לנו הקב"ה את עצמו כביכול, ותתן לנו ד' אלקינו באהבה על ידי מועדים לשמחה חגים וזמנים לששון וכו' כשם שבא לראות כך בא ליראות^{כח}.

וספרתם לכם ממחרת השבת. מצינו בכמה מקומות מלת לכם, החדש הזה לכם ראש חדשים, ולקחתם לכם פרי עץ וגו', ושמרתם את השבת כי קדש הוא לכם, הנה אנכי שולח לכם את אליי הנביא, בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, כיון שבכל דור ודור שהתוה"ק אמרה בלשון לכם, היינו לכם שבדור ההוא, שתדעו שהתורה

ושמרתם את הדבר הזה לחק לך ולבניך עד עולם. פי' כמו שבשעת יציאת מצרים זכו לשמירה עליונה ע"י שקיימו מצות ה', ששמו הדם על המשקוף ופסח ה' על הפתח ולא נתן המשחית לנגוף, כמו כן הוא לדורות, ליל שימורים הוא לדורותיכם, שע"י שמקיימים מצות החג כל מחמצת לא תאכלו, ע"י מבטלין כל החיצונים ואין להסט"א שליטה, ונשאר לדורות הבטחת ולא יתן המשחית לבוא אל בתיכם לנגוף, וא"א לנו להבין במה זכינו למדריגה הזאת, ממילא הצדיקים הקודמים כהרבי ר' אלימלך זיע"א, אבל איך אנו זוכים לזה, לזה אמר לחק לך ולבניך עד עולם שחוק הוא, בלי טעם, אבל כן יהיה לך ולבניך עד עולם^{כט}.

בפרשת בהעלותך (במדבר ט,ה) כתיב ויעשו את הפסח, והטעם למעלה הוא 'פור' שעשו את הפסח בכוונה גדולה^ל.

בפסח אפשר לבקש על הגאולה

כז. שם

כח. בית שמחה

כט. שם מכ"ק תשמ"א

ל. שם

שולח לכם את אלי' הנביא לכם ממש
כמו שתהיו, תזכו לזה^{לא}.

מצוה לכם כעת אנשים מדור הזה,
וזוכים להרגיש את זה או לכל הפחות
לקיים מה שנאמר (מה) שצותה לנו
ממש כעת התוה"ק, ולכן הנה אנכי

שביעי של פסח

את האברך מה שמכוין בתפילה
וכו"ב^{לב} וא"כ המחשבה מעלה הכל,
ולכן כתוב ישיר, ע"ז היה בדעתו
של משה רבינו, ממילא נשמע מזה
גם תחיית המתים, כי זה יהיה לעתיד,
וכידוע שהשירה של מצרים (היא)
לשון נקיבה, כי היה הישועה בבחינת
מקבל בחינת נוקבא, אבל השיר
לעתיד יהיה שיר (לשון זכר), כדאיתא
בהפסוק השיר לעתיד וכיון שמשה
רבינו ע"ה היה מכוון על העתיד
כתוב אז ישיר לשון זכר^{לג}.

אז ישיר משה ובני ישראל. ברש"י
הק' שר לא נאמר אלא ישיר, שעלה
בדעתו לשיר, והלא למדים אנו
תחיית המתים מזה שאז ישיר משה
אז בתחיית המתים ישיר להבא,
ואפשר לומר שכיון משה רבינו
ע"ה על השירה לעתיד, שהיוד על
שם המחשבה נאמרה, והעיקר מה
שבדעתו לשיר לעתיד היא העיקר,
כי מה שבמחשבה זה נתעלה,
וכידוע הענין של זקנינו הק' מהרא"א
מפרימישלאן וצל"ה זיע"א ששאל

לא. שם

לב. עיין בקדושת צבי פר' בראשית וזה לשונו: דער זיידע זי"ע פלעגט פארציילן, אז דער גרויסער זיידע רבי
ארון לייב (מפרעמישלאן) זי"ע האט אמאל געפרעגט א יונגערמאן, "וואס האסטו אינוין ביים דאווענען?",
האט אים דער יונגערמאן געענטפערט, "דאס ערשטע האב איך אינוין פירוש המילות", האט אים דער זיידע
רבי ארון לייב זי"ע געפרעגט, "די מחשב"ה דארף דאך 'מעלה' זיין דעם דיבור", און אז מיט דעם דיבור זאגסטו
אויף לשון הקודש 'ברו"ך', און מיט די מחשבה טראכסטו 'געלויבט', ביסטו דאך 'מוריד' די מחשבה פון דעם
דיבור?", האט דער יונגערמאן צוריק געפרעגט, "רבי, וויאזוי דען?" האט דער הייליגער זיידע רבי ארון לייב
געענטפערט, אז אזוי דארף מען אינוין האבן, "ברו"ך איז גאט, את"ה איז גאט, און ה', איז דאך אוודאי גאט".
ווען דער זיידע זי"ע פלעגט דאס פארציילן, פלעגט ער צו זאגן צו דעם, אז "אזוי קען דאווענען אפילו א פשוט'ער
איד".

לג. בית שמחה מכי"ק תשמ"א

רשפי אש

שיח"ק
מכ"ק רבינו
הקדוה"ט זיע"א

שיח"ק בעת שיעורים בשו"ע או"ח הלכות פסח

על ענין החומרות בפסח

הנה בכל המצוות איתא בספה"ק שאין לו לאדם להרבות בחומרות, ואדרבא, כוחא דהתירא עדיף, ויש בדבר כמה טעמים מדוע כוחא דהתירא עדיף, וכדי להעלות את הניצוצות הקדושים, מ"מ בפסח כתבו כל הספה"ק שמן הראוי שירבה האדם בחומרות.

הרה"ק מצאנו זי"ע אסר את המאשין מצות, ובאותה תקופה היו כמה גדולי תורה שבקשו לברר הענין דאפשר שיעשוהו בכשרות שלא ישארו בתוך המאשין פירורי בצק, וכמו"כ היה בעניין הציצית הנעשים ע"י מכונה ששלח הרה"ק מצאנו את בנו הרה"ק משינווא לבדוק את המאשין, והגיע ומצא שאין המאשין כהוגן, וכתב הרה"ק בתשובתו ששלח את בנו הרה"ק משינווא, וכתב (בשו"ת דברי חיים או"ח ח"ב סימן א) בני הרב ר' יחזקאל, לא ישנה מדיבורו בפני כל חללי דעלמא, ואין ביציאות שיאמר איזה תיבה שאינו אמת.

האדמו"ר מקלויזנבורג זי"ע סיפר שבשנים האחרונות קודם המלחמה, התירו לאכול בונדלעך בפסח, וכן היה

בסיגעט, אך כמובן ששום ערליכער איד לא הכניס את הבונדלעך לפיו, ואת המאשין מצה לא הכניסו כלל לחשבון, שמשום כן לא יתירו את הבונדלעך שהוא קטניות, ושם התירו את הקטניות, לפי שהיה עניות נוראה, וחלקו הקהילה בונדלעך, אך מאשין מצה לא התירו וגם את הבונדלעך לא אכלו החרדים לדבר ה'.

מגדולת ליל הסדר

מצדיקים איתא, וכן איתא מהרה"ק ר' אהרן הגדול מקארלין זי"ע, שבליל הסדר יכול כל אדם לזכות למדרגות שזכה לו הכהן גדול בעת שנכנס ביום הכפורים לפני ולפנים.

וכע"ז אמר זקני הרבי ר' מרדכי"לע מגדבורנא זי"ע, 'מצות תאכל במקום קדוש' (ויקרא ו, ט), שכאשר אוכלים את המצות בליל הסדר, צריך האדם להיות עם המח בקדשי קדשים של מעלה.

הרבי ר' מרדכי"לע היה אומר בשם בעל החסד לאברהם זקנו של החיד"א,

כמה בחינות ודרגות וכמו שאמרנו בסעודה שלישית על הפסוק (שמות לא, יג) 'את שבתותי תשמורו', שיש לזכור בימות החול, האיך אמרו בשבת 'אהבה רבה' ו'האדרת והאמונה' ו'נשמת', ענינים אלו יש להם להשאר על כל ימות החול, וזהו 'את שבתותי תשמורו', שיש לשמור את יום השבת על כל ימות שחול.

וכן הוא גם הענין בפסח, ואף שא"א לדרוש מהאדם שיהיה אצלו כל השנה כמו ליל הסדר, מ"מ יש ענינים שצריכים להשאר על כל ימות השנה, והאחד מהענינים אלו הוא, הנה בפסח אומרים קודם אכילת המצה והמרור, מצה זו שאנו אוכלים על שום מה, וכן המרור, ומזה צריך האדם ללמוד על כל ימות השנה, שקודם כל פעולה שהוא עומד לעשות, צריך להיות על שום מה.

ע"פ הנוסח שלנו, אין אומרים והיא שעמדה לאבותינו כאחד, אלא אומרים והוא, ומפסיקים קצת, וממשיכים, שעמדה לאבותינו ולנו.

והיא שעמדה אומרים בנוסח מיוחד, שלא כמו כל ההגדה, וכמו"כ יש נוסח מיוחד על הברכה אשר גאלנו, ואין אומרים אותו בנוסח שאומרים את כל ההגדה, וכאשר באים לאמירת ונאכל שם מן הזבחים וכו' אזי אומרים אותו בנוסח אחר.

שמפורים ועד פסח ממרקים בכל יום אצל כל יהודי חלק אחד משלושים מנפשו, ומזככים את נשמתו חלק אחד משלושים, כדי שבליל הפסח יוכל כל אדם מישראל להכנס לשער הני שבקדושה.

בשעת מכירת החמץ אצל זקני הק', היה מפרש זקני לגוי כל פרט שנכתב בשטר המכירה, והיה מפרט את המחיר של כל דבר ודבר, ואמר לו, הגם שהמחיר יותר יקר, מ"מ לפי שעכשו אין לו כ"כ מה לעשות עם החמץ, אין לו ברירה והוא מוכרו לו בזול, והיה מוסיף לו כמתנה, שכל הדינין והקטרוגים ילכו על ראשו, ובדרך כלל ידעו הגויים מהו הסדר.

בשנות המלחמה (הראשונה) היה קשה להשיג גוי בקרעטשניץ (כי בעיר קרעטשניץ התגוררו רק יהודים, ולכן גם היו הרבה נסתרים בקרעטשניץ), ומכר את החמץ לקצין מצבא אסטרייך, והקצין עמד על כל פרט ופרט מהמכירה, ואמר לו כסדר, שזהו יקר מדי ואינו יכול לשלם כ"כ יקר, וזקני היה אז בשמחה גדול, לפי שהמכירה היתה מכירה נכונה, ושנים לאחר מכן סיפר הדבר.

איתא מהבית אהרן, שליל הסדר הוא סדר לכל ימות השנה, ויש בדבר

כבר דברו שהולכים לעשות רח"ל גיטו, ובאותה תקופה לא היה זקני שם לכמה ימים מחמת איזה סיבה, וכאשר חזר לביתו, מיד כשנכנס לשם, התחילו כל הנשים לבכות בכי רב, כי כבר ידעו מפולין מה הגיטו, ועמד שם בצד, ואמר אז הלשון, אויף ביז נאך פסח גאראנטיר איך, שפעל שעד לאחר הפסח לא יפגעו בהם לרעה, ואכן עד לאחר הפסח לא היה מאומה, ותיכף לאחר הפסח סגרו את העיר, וג' ימים לא היה אפשר לצאת מהעיר, והעמידו סאלדאט על יד כל בית, והרשעים עברו מבית לבית להוציא את כל הכסף והזהב ותכשיטים, וזה היה עוד לפני הגיטו, ולאחר מכן פתחו את הגיטו.

אני שמעתי כמה פעמים מפ"ק, שחג הפסח מסוגל לשנות הכל, אך אז בעוה"ר היו הגזירות אבל בכמה הזדמנויות אמר, שבני ישראל יש להם כח עצום של הפסח, שהפסח יכול להעביר עת כל הגזירות, והיה אומר, החודש אשר ישועות בו מקיפות, ויש שפירשו בו שמקיפין מן השמים ישועות, מלשון החנוני מקיף, שנותנים ישועה אף אם אין ראויים לו, אך זקני הק' אמר, וכי צריכים להקיף ישועות הרי מחודש זה יוצא כ"כ הרבה טוב, לפי שבני ישראל משקיעים דמים מרובים כדי להכניס את ה'י"ט, המצות והמעוֹת חִסְטִין, ואדרבא, אשר בו ישועות

אצל זקני הרבי ר' מרדכי' לע מנדבורנא היה הנוסח של ימות החול כמו הנוסח של שבת, והיה כל יום כמו שבת, את נוסח ההגדה יש לומר בנוסח של שמחה, כי ישנם שהנוסח אצלם הוא כמו נוסח של תשעה באב, שהרי באותו לילה חל ת"ב, ואומרים אותו בנוסח של תשעה באב, אבל בקרעטשניף הוא נוסח של שמחה.

כמו"כ יש נוסח מיוחד לפיסקא של כמה מעלות טובות.

כאשר זקני הק' היה אומר 'לא ע"י מלאך וכו' אלא על ידי הקב"ה', היה מגיע אז עד כלות והיו פניו פני להבים.

לגבי נוסח ההגדה, יש לומר כמו שאמרנו לגבי קריאת המגילה, שכאשר קוראים את המגילה, יש לכוין הקריאה בלבד, ורק קודם לכן אפשר לעסוק בנוסח.

בפסח האחרון (בשנת תש"ד) לפני המלחמה הנוראה טעה זקני הק' ובמקום 'וימת מלך מצרים' (שמות ב, כג) אמר וימת מלך ישראל, והיה טעות זו למעלה מדרך הטבע, והרגשנו אז שיש גזירה על מלך ישראל.

על הגזירות לא היה יכול לעשות מאומה, וקשה לומר שלא ידע מאומה, קודם חג הפסח נכנסו אנשים אצלו בבכיות והיה רעש גדול, כי אז

לעשות מאומה, שהחלטתי בלאגער בפסח שיותר אני לא עובד, וב"ה שכן עלתה בידי.

מקיפות, מען בארגט איהם אויס ישועות כביכול.

ובכח דברים אלו ששמעתי מפ"ק, הפסקתי בחסדי ה' בפסח לעבוד בלאגערן, ויותר לא הוצרכתי

סימן תל"ג

מצה שמורה

בכפר עטה הייתי מחלק מצות, לפי שהיו שם בגלילות אנשים, שלא רק שאכלו מצות מכונה, וזהו ענין אחד, אך חוץ מזה לא אכלו שם מצות שמורה, וזהו דין עפ"י שו"ע שבליל פסח יש לאכול המצות שמורה משעת קצירה, ואנשים לא ידעו מהדבר, ומשום כן היינו מחלקים מצות, ולא היה הכונה חלילה משום מצות וכד', וכל הכונה היה לזכות את בני ישראל, ולא היה איש שביקש את הדבר ממני, והיום נתפשט ענין זה של החלוקה של מצות שמורה, והיום יש אחרים שעוד באים לבקש המצות, שהם יודעים שהם צריכים לאכול את המצות שלנו, ולכן הנני ממשיך לחלק המצות.

תיקון בין אדם לחבירו

קודם הסדר

בשו"ע (סעיף ו) חור שבין יהודי לחברו בודק עד מקום שידו מגעת, והשאר מבטל בלבו, ודיו וכו'. הלכה זו עולה על ענין המידות, כאשר יש לאדם על חבירו קנאה או שנאה וכדו', זהו החור שבין יהודי לחבירו, שיש לו לב על חבירו ולחבירו עליו, באופן זה א"א להכנס לליל הסדר, ומי שנכנס באופן זה, הרי שכפי שנראה לבו כן יראה הסדר, ולכן, חור שבין יהודי לחבירו, לא יבקש כל אחד שחבירו יוותר לו, אלא כל אחד ימחל לחבירו, וזה בודק עד מקום שידו מגעת, והשאר מבטל בלבו, ודיו. ואם אין האדם עושה כן, ע"י כן יש לו חור בלבו, ואין השכינה שורה אלא על לב שלם.

סימן תל"ד

דבר פשוט, ועל הכל יבואו למשפט, וכמו"כ אם לא אמר הנוסח של ביטול

בבאר היטב (סק"ו), לא יצא. יש לדעת שכאשר אין יוצאים ידי חובה אי"ז

אין נשכח אפילו פרט אחד, וכמו"כ הוא לגבי ביטול החמץ, שאם לא יצא הרי שיש לו חסרון במצוה דאורייתא.

מענין ההכנות לימי הפסח

אצל זקני הק' מאחרי פורים לא היה שייך ללמוד סדרים, ורק בשעות הקטנות של הלילה היה אפשר ללמוד, לפי שמיום לאחר פורים התחילו להתעסק בשמורה, שבכל יום לאחר התפילה היו בוררים את החיטים הכשרים ובשעות הערב היו טוחנים כמה שעות את החיטים, ולאחר מכן היו כמה ימים של אפית המצות ונקיון הבתים ובתי המדרש קודם הפסח.

זקני הק' היה אומר, 'ועבדת את העבודה ה'זאת' בחודש הזה' (שמות יג, ה), עכשיו זהו סדר העבודה.

ואמר זקני הק' שכמה שהאדם טורח יותר קודם הפסח, כפי זה מרגישים את הטעם בפסח, וזהו מרומז בדברי הגמרא (פסחים מג:), 'כל שישנו בבל תאכל חמץ ישנו בקום אכול מצה', כמה שמרבה האדם בביעור החמץ, כפי זה ירגיש הטעם בפסח.

כבר אמרנו שא"א לעשות לגמרי כמעשה הרבי, אכן אצל זקני הק' היה כן, שלא למדו, אך היום א"א לעשות

חמץ הרי שיש בזה חסרון גם לעתיד, וכן הוא כל איחור של זמן קריאת שמע וכדומה, הרי שאין בזה רק חסרון על עכשיו, אלא הרי זה נשאר לעתיד, ועל הכל יבוא במשפט.

ושמעתי מחסיד רוזין ישיש ששמע מאחד, שקודם פטירת חבירו עשה עמו תקיעת כף שיבא לספר לו מהנעשה בעולם העליון, לאחר הפטירה לא הגיע החבר מיד ולקח לו זמן עד שבא, ואמר שהגיע לו בקושי ההגעה מעולם העליון לפי שלקח לו זמן עד שנתנו לו רשות כי א"א לבא בלא רשות, וכן איתא שבעצם הנפטר היה יכול לדבר, ומה שאין הנפטר מדבר הוא מפני שאין נותנים לו רשות, ומספרים שכאשר נסתלק הרה"ק משינאווא זי"ע, לפני הטהרה במקוה עשו גורל על כל תלמיד מי יטבילו, ועלה בגורל הדרכי תשובה טבילת הראש, ואמר הדרכי תשובה, שהוא מבקש מהרבי שיטבול בעצמו, וכן הוה שהדברי יחזקאל הרכין את ראשו וטבל, וכמו"כ סיפר זקני הק' על אביו הרה"ק רבי מאיר מקרעטשניף זי"ע, וכאשר הגיע החסיד אמר לו, דע לך שלמעלה דנים על כל פרט ופרט, ואין פרט הנעלם, והביא דוגמא, שהנה על פי הלכה, צריך להיות התפילין של ראש התפילין בין העיניים, וכמו"כ הקשר צריך להיות כנגד התפילין, ודנו גם על דבר זה, וכן שלא יהיה חציצה, לפי שלמעלה

הק' איתא שכל מי שנוהר ממשוהו חמץ בפסח, מובטח לו שינצל בכל משך ימות השנה מעבירה חמורה, ומי מאתנו אינו נכשל ח"ו באלפי עבירות, כי הרי אפילו רגע אחד של ביטול תורה, או לה"ר אחד, ע"י כן נהפך האדם לרשע, וכמו"כ ראייה אחת שלא כראוי ה"ה רשע, וכן הוא בכל זיו וזיו, וכן שמעתי מחסיד ישיש שאמר בשם אחד מהצדיקים, שכל אחד יתכן שילך לישון עם שלש מאות עברות, כי בכל רגע עלול האדם להכשל, ויש להבין מאחר והובטחנו מהאר"י הק' שהניצול ממשוהו חמץ בפסח מובטח שלא יכשל, וא"כ איך יתכן שהאדם נכשל, וא"כ סימן הדבר שאין הפסח כראוי.

זקני הק' בצעירותו בחיי אביו הרה"ק ר' מאיר'ל זי"ע, התגורר בנדבורנא, במקום מגורי זקנו הרבי ר' מרדכי'לע, ובשבת קודם הפסח נסע לקרעטשניף, ובאמצע הפסח אמר זקני לרבנית שהוא מרגיש שיש חמץ בבית, והנה בזכות נשים צדקניות נגאלו אבותינו ממצרים, וענין זה נשאר, שהנשים יש להן יותר עול על פסח מהאנשים, ובירושלים יש אימרה, שהרבנית של הגרי"ז מבריסק אמרה פעם להגרי"ז כשכבר התגוררו בירושלים, כשאמר לה על כמה ענינים שאין צריכים לעמוד ע"ז לקראת הפסח, שאין

כן, מחמת חולשת הדור, והנני רואה בעיני שבחור שאינו לומד הוא כמעט שייגעץ, ואף שאינו הולך ח"ו להשתחוות לצלם, אך הוא נהיה מרוקן כל כולו לא עלינו, ואין בו לא תורה ולא תפילה, אלא כולו ריקם לגמרי, זהו דור חלש ביותר.

חולשת הדור אינו חידוש, שכבר עברנו כ"כ הרבה שנים בגלות עם כ"כ הרבה צרות, ויש לנו להודות להשי"ת על חסדיו על המעט שעוד הותיר לנו.

אכן אצל הצדיקים ראו שאותם שהסתופפו בצילם של הצדיקים, זכו להגיע לאור, שאם לא היו אצל הצדיקים לא היו יכולים להגיע לידי כן, אם בפסח או בליל שבת וכד', ומשום כל המחובר לטהור טהור, אמנם אם חיו יותר ראויים, הרי שהיו יכולים לקבל יותר ויותר.

בכל דור ודור נתוסף שאלות חדשות, וצריכים ללמוד כדת מה לעשות, בדורנו נתחדש השאלות לגבי כלי הפלסטיק וכדו', וכן היה בזמנו של אבי, שבכל שנה היה דרך לדבר בדרשת שבת הגדול בענינים שנוספו במשך שנה זו, בהלכות הגעלת כלים, איך יש להגעילו ומהו סדר ההגעלה ובמה אין מועיל הגעלת כלים.

ואין הדברים פשוטים, כי הנה מהאר"י

וכל כך למה, כי ע"י הדיבור אפשר שיצא מעט רוק מהפה על החיטים, ויש חשש שיחמיצו, ואמר לשון זה הגם שהיה אוהב ישראל עצום וחילק צדקות לרוב במשך כל ימות השנה למעלה מדרך הטבע, אעפ"כ הקפיד כ"כ על ענין זה, מחמת חומרת הפסח.

אפיית המצות

מנהג אבותינו הק' היה שהיו עומדים עצל התנור, והם היו מכניסים ומוציאים המצות מהתנור, וסיפר זקני הק' שאביו הרבי ר' מאיר'ל מקרעטשניף זי"ע לא היה יכול לעמוד שם, לפי שהתקשה בראייתו, ולא רצה ללבוש בתי עיניים, כי אמר שאם ירגיל עצמו ללבוש בתי עיניים, הרי שיצטרך ללבושו גם בעת קריאת התורה, ואז יהיה מסך המבדיל בין עיניו לבין התורה הק', ולכן לא לבש בתי עיניים, והתאמץ במיוחד בכל עת שלמד תורה, וסיפר זקני שאביו היה מסיים כך כמה וכמה מסכתות בשנה.

אך אצל המצות לא היה עומד, והיה זקני מגיע מנדבורנא, והוא היה מוציא את המצות מהתנור, והיה זקני מספר גודל הפחד שהיה שם, שהיה חשש שלא ישרפו המצות וכן שלא יעמדו המצות שם, והיה אביו ר' מאיר'ל צועק הרבה שלא יעמדו המצות.

מחויבים ע"ז על פי הלכה, ואמרה לו, אם הייתי מסתכלת עליך ועל השו"ע, הרי שכבר היינו מזמן אוכלים חמץ בפסח, וכן הוא בכל הדורות, שהנשים עובדות קשה קודם הפסח, וכן היה אצל זקנתי ע"ה שהיא עמלה ח"י שעות ביממה לנקיון הפסח, ולא קבלה את דברי זקני הק' אך זקני הק' עמד על כך שהוא מרגיש שיש חמץ בבית.

ולבסוף נתברר שכן היה, וגופא דעובדא הכי הוי, הוא היה אצל אביו על שבת, ואביו נתן לו לעקאח, וכי את הלקח של אביו יאכל מיד, והכניסו לכיסו, ואת החאלטל הזה תלה בטאראסע, ואת אותו חאלטל' לא בדקו לקראת הפסח, ונשאר שם החמץ, והרגיש שנשאר חמץ בבית.

כבר אמרנו שהגם שעפ"י רוב אין להחמיר יותר מדי, אך קודם פסח מותר להחמיר, ומספרים שאצל הרבי ר' מאיר מפרמישלאן זי"ע היו מכשירים את השולחן עשרות פעמים, ולאחר מכן היו שמים עצים חדשים על השולחן, ועליו שמו את התבן (שהיה נקרא "היי") ועם כל זה זאת היה אומר הרבי ר' מאיר'ל, ומי שהוא מדקדק יאחז את קערות המאכל בידיו, ולא להניחו על השולחן.

בשעת ברירת החיטים למצות היה אומר, כל מי שידבר בשעת העבודה, יוטל ממנו כח הדיבור לא עלינו,

וגם היום יש להקפיד שלא תעמוד המצה אפילו רגע אחד בלא עסק, שמבואר בשו"ע, שלכתחילה לא ישאר המצה בלא עסק, ויש להזהר שיהיו המצות כראוי, הן המצות, והן כל הענינים מסביב שיהיו נקיים מכל משהו שייכות עם החמץ.

בשו"ע (סעיף ב) וטוב לחזור ולבטלו וכו'. המנהג אצל אבי זקני היה שלאחר שריפת חמץ היו אומרים כל חמירא בכל חדר וחדר, כמנהג שנהגו בהושענא רבא לאחר הנענועים לעבור עם הלולב בכל הבית ולנענע שם, וכן נהגו גם לגבי כל חמירא, הן בבית והן בבית המדרש, והיה אומר כן עם הנוסח ובקול גדול, וכל חדר וחדר באותו נוסח בהתלהבות כל חמירא וחמירא וכו'.

גדולה שמושה

חז"ל אמרו גדולה שמושה יותר מלימודה, ויש בכך ב' טעמים, טעם אחד הוא, שכאשר האדם משמש את רבו באכילה ושתייה, הרי שכאשר הרבי עובד את השי"ת, לפי שהאחר סייע לרבו בכך, ע"י כך יש לו חלק בעבודה, והטעם השני הוא, שהתלמיד נמצא אצל הרבי רק בעת הלימוד, אבל המשמש את רבו, ה"ה

נמצא כסדר אצל רבו, וע"י כן הוא לומד כסדר מרבו, וידע איך להתנהג. אצל זקני הק' ראו כסדר את העבודה ביום ובלילה.

אצל זקני הק' ראו גם את גודל עבודתו בהכנסת אורחים, זקני הק' היה אומר, ב' פעמים בימי חיי היה לי גלאטע שטערן לתפילה, פעם אחת היה בעת הברית של בני שמעלקע (הרב דביטשקוב, והיה שוכב לישון רק בשעה חמש לפנות בוקר, ושכב עם הקאפטן והכובע), ופעם אחת כשעוד התגורר בקרעטשניף, והיו שם הרבה יושבים, ובשעת מלחמת העולם הראשונה היו שם כמה שהסתתרו מפני הצבא, ופעם עמד זקני הק' מעוטר בטלית ותפילין אצל ארון הקודש, וע"פ רוב היו מבקשים אוכל מהרבנית, אך אז לא היה להם ממי לבקש, ובקרעטשניף מבית המדרש עד להמטבח היה מהלך גדול, כמו שראיתי שם, וקם זקני והלך עמם עד לדלת המטבח, וביקש מהרבנית מאכלים, דבר זה היה ביום שישי, וכבר לא היה שם לחם, אלא ששם במארמרוש היו עושים לחם מקמח תירס והיו אוכלים אותו ביום שישי, ונקרא המאכל מולייא, והיו אומרים החסידים, שמה שאומרים בומירות, ואילין מיליהון יהון לקריעיא, והיו אומרים שהמילייא היו עולים

בענין שמירת הדיבור

בבאר היטב (סק"ה) לפי שלחם הוא חיות וכו'. הנה הבעש"ט הק' כבר אמר שאין גוזרים גזירה על האדם, אא"כ גזר הדבר על עצמו, ובדרך דוגמא כשאמר על גנב שיבא עליו כך וכך, והוא כבר נכשל פעם בדבר זה, ומיד הרי הוא נענש בעונש זה.

וזהו הענין מש"כ בסדר היום מה שאין אומרים לחם בעת ביטול חמץ, לפי שזהו חיות האדם, ועל כן יוכל לבא לו היזק והפסד ע"י המקטרגים לא עלינו, ורואים בזה עד כמה יש להזהר בדיבור, שאף בעת קיום המצוה יש להזהר באופן אמירת הדבר.

ישנם ב' דיבורי רש"י בחומש שיש כסדר לחזור עליהם, האחד, מש"כ רש"י על הפסוק (שמות כ, כג) 'ולא תעלה במעלות על מזבחי וגו' (פרשת יתרו) ומה אבנים שאין מדקדקים על בזיונם כך, חבירך שהוא בדמות קונו ומקפיד על בזיונו, על אחת כמה וכמה, שיש להזהר שלא לבזותו ח"ו.

עוד דברי רש"י יש לחזור, מש"כ לגבי דור הפלגה (פרשת נח) שמה שלא נגזר עליהם כדור המבול, הגם שלחמו כלפי מעלה מה שלא היה בדור המבול משום שהיו באחדות כדכתיב (בראשית יא, א) 'שפה אחת, וע"י כן נצלו על אף גודל רשעותם, וסיים רש"י, מכאן שגדול השלום ושנאו המחלוקת, ויש ללמוד מכאן גודל מעלת השלום בכל

למעלה, לפי שע"י המלייא החיו לב בני ישראל.

ולקח זקני כמה חתיכות מולייא ונתן את המאכל לאותם היהודים, ואמר שאז היה לו גלאטע שטערן קודם התפילה, והתכוין לספר בזה, שכאשר מחיים בני ישראל, הרי שהשי"ת משלם על הדבר, ומדובר כאן מצדיק שכל תפילה היה אצלו, שהלואי וכן היה נראה אצלנו השמע ישראל בעת תפילת נעילה, ואין אנו מדברים משבת ויו"ט וקידוש, אלא מתפילת יום חול, שהיה לו יראת שמים עצומה, ואז היה לו גלאטער שטערן משום שעשה טובה ליהודי.

וזהו ענין גדולה שמושה, שכאשר רואים אצל הצדיק גודל העבודה והחיות של הצדיק בכל עניני העבודה, מזה ילמד גם התלמיד האין יש לעבוד את השי"ת, וכן ראינו אצל הצדיק סדר אמירת כל חמירא, שהיה חי עם המצוה שעכשיו מבערים את החמץ.

אצל הצדיק זקני הק' כששמעו אותו אומר אשר קדשנו במצותיו בקידוש ליל שבת, או בקריאת מגילה, אז שמעו מהו הקדשנו במצותיו, וכמו"כ ראינו אצלו מהו כל חמירא, מהו עבודת השם, להחיות לב יהודי ושלא לצער יהודי וכן היה אומר זקני הק', עדיף לי להשבר לשברי שברים, ובלבד שלא אגרום ח"ו חלישות הדעת.

אלו ה"ה מעכבים את הגאולה, משום שאין זוכרים את השי"ת, בדברים שבין אדם לחבירו.

מצב ומצב, דברי רש"י אלו יש לחזור כסדר, וע"י כן אפשר להתקרב יותר לביאת מלח המשיח, כי דברי רש"י

סימן תנ"ה

בענין מים שלנו

הנה בעת שלשת ימי הגבלה, אמר משה רבינו שצריך להיות יום ולילה עטוף לפי שכשאר לילה אין גם יום, וכמו שביארנו כמה פעמים, ומשום כן הוסיף משה יום אחד מדעתו, וזהו 'בראשית א, ה) ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד', שרק כשיש ערב ובוקר אז יש יום אחד, אך בלא קדושת הלילה אין גם יום, והוא גם הענין של מים שלנו, שהמים שמשמשים בו לצורך אפיית המצות הקדושים, צריכים לשמרם כבר מליל קודם, כדי שיכין האדם עצמו מבעוד ליל מאז שאיבת המים שלנו, ויכין עצמו לאפית המצות וכמו שהרה"ק משינאווא סיפר על עבודת קדשו של הרבי ר' הערב מרימינוב שהיה בעת אפית המצות.

יש ללמוד הלכות פסח ואפיית המצות, כי בלא לימד התורה אין מאומה, והכל שייך רק ע"י לימוד התורה, שמאחר שלמדו בתורה שצריכים מים שלנו, משום כן הולכים לשאוב מים שלנו, ולכן אופים מצות וכו', והכל צריך להיות על פי מה שלמדו בתורה, ולכן יש להקדים כסדר התורה, כי הרי בכל יום צריך להיות

תשובה מאהבה

בשו"ע (סעיף א'), אין לשין אלא במים שלנו, בין שהם מי בורות ומעיינות, בין שהם מי נהרות וכו'. לפנים היינו הולכים לשאוב מים שלנו במקום שאמרו שם תשליך, שהיה מי נהרות על יד העיר, ואומרים שהענין מה ששואבים מים שלנו במקום שהלכו שם לתשליך, כי בתשליך ה"ה מרמו שזורקים שם העוונות בחודש תשרי, והנה בחודש ניסן הוא ענין תשובה מאהבה, שבתשרי חוזרים בשתובה מיראה ובניסן מאהבה, וכאשר חוזרים בתשובה מאהבה אמרו חז"ל שכל העבירות נהפכות לזכיות, ומשום כן הולכים לשאוב את המים, לרמו שהולכים לשאוב את המים, להוציא משם את העבירות שזרקו שם בר"ה, לפי שכל העוונות נהפכו לזכיות.

וכמה שמוסיף האדם בעבודה מאהבה, שמכשירים את הבית והכלים לפסח ומוציאים מעות, הרי שע"י כך נהפכים העבירות של אתמול להיות כמצוות, ויש לדעת שאת השי"ת א"א לרמות ח"ו, והכל נהיה כפי העבודה שעובדים.

שהבאר היה פתוח וחששו שמא זרקה שם צפור מעט חמץ במשך ימי הפסח, ולא רצו לסמוך על הסינון, ומשום כן קודם פסח כיסו את כל הבאר והיה שם איזה דבר שעמו סגנו את המים.

היה שנה אחת שלא היה שם כלל מים, מחמת עמקות הבאר, והיו צריכים לשפוך שם מים, כדי שיקבלו עוד מים, וזהו משל לענין הצדקה, שהיה תקופה שהיה קשה לבני ישראל בפרנסה, ואמר אחד מהגדולים שיתנו הרבה צדקות, ואמרו לו, רבי, הלא גם כך אין לנו מעות כדי צרכנו, וא"ל האיך נוכל לתת צדקה, ואמר, משל לבאר המים, שכאשר אין מספיק מים שם, ואין הפוימפ נותן עוד מים, אומרים לו שישפוך לשם עוד מים, ושאל אותו אחד, הרי לא נשאר לך כמעט מים חוץ ממעט המים, וא"כ לשם מה אתה שופכו לכאן, ענה לו, המים שהנני מכניס לכאן עכשיו, עוד יביא לי הרבה מים, וזהו המשל, שאפילו כשאין לאדם מעות, אם הוא נותן צדקה, ע"י כן יהיה לו השפעה של מעות.

אצל זקני הק' היה שני פעמים ענינים עם באר המים, פעם אחת היה שבאמצע שלש סעודות שלח את ר' חיים הגבאי, (הוא עוד נסע אל זקני הרבי ר' מרדכי'לע, והיה גבאי אצל ר' מאיר'ל ואצל

התורה כחדשים, וא"כ יש ללמוד את התוה"ק, כדי שידעו האיך לקיים את המצוות כראוי, וכאשר עושים כן, ע"י כן מקבלים את האור ואת החיות של המצוות.

שם: סמוך לבין השמשות וכו'. אצל זקני הק' היו מתחילים לשאוב קודם השקיעה, אלא ע"י ההכנות אחרו עד לאחר השקיעה, שהיו לוקחים מפות גדולות ועבות, ארוכים כמה מטרים, והיה זקני הק' מטבילים במים וחוזר וסוחטם, והיה סוחטם בעצמו ללא שיעזרו לו, והיה זה עבודה קשה עד מאוד, אף לבחור ואברך, והיה סוחטם באופן שלא ישאר בהם אפילו טיפה אחת שלא שאבום לשם מים שלנו, והיו מכינים חביות של עץ והיה רוחצם והיה חוזר ומערה את המים משם, ואז היה שואב מים שלנו, ולאחר מכן היה מוציא את מורה השעות והיה שואל אם הוא בזמנו, ואמרו כולם שהיה בזמנו.

את המים שלנו היו שואבים מהבאר שהיה בחצר, שבכל חצר היה שם באר, והיה הבאר עמוק כארבעה מטר, והיה מסודר שם אבנים כמה וכמה מטרים, ומתחתיו היו אבנים, ובעומק היה שם המים, והיה גלגל וחבל שעמו היו מוציאים את המים, ומשם היו משתמשים כל ימות השנה. אבל בפסח לא השתמשו משם, לפי

שהשוחטים צריכים לחדד את הסכין, ובעה"ב צריך לשלם להם שכרם גם על זמן חידוד הסכין, וכמו"כ כאשר האדם מתחיל בהכנה לתפילה, הרי הוא כבר בכלל התפילה, וכמו"כ י"ל שהרבי ר' מרדכי'לע התחיל להכין עצמו לשאוב מים שלנו, היה זה כבר בכלל השאיבה.

הרבי ר' מרדכי'לע אמר, שאלפים מלאכים נאספו לראות איך שמרדכי שואב את המים שלנו, וע"פ זה יכולים אנו להבין גודל הפעולה שנפעל בעת אפיית המצות וכ"ש בעת אכילת המצות.

ומה שסיפור זה היה בעיקר ההמשך, שסיפר שאלפים מלאכים נאספו לראות עבודתו במים שלנו, ועבר לו פניה דקה מן הדקה במוחו, שהמלאכים באים לראות את שאיבת המים שלנו, ומיד הסתובב ולא ראה שום מלאך, ורואים אנו בזה גודל הפגם שיש ע"י פניה אחת קטנה, ובעיקר רצה לספר חלק השני שידעו עד כמה חמור ענין הפניה.

בכפר עטה הייתי שואב מים שלנו בכלי חרס, שקנו אצל ערבי בחיפה, לפי שבכלי חרס נשאר המים בקרירות, ומובא בהמשך שלא ישתמשו בכלים אלו יותר מפעם אחת משום בזוי מצוה.

זקני הק', והיה זקן וחשוב מאוד והוא היה כותב הקויטלאך, וכאשר היה כותב קויטלאך לנשים היה יושב וכובעו מוטה לפניו, ופעם אחת באמצע סעודה שלישית קרא לר' חיים ואמר לו, הנה איתא שבשעת סעודה שלישית עובר בארה של מרים בכל הבארות, ואמר לו, ר' חיים, לכו ואמרו שאני שלחתי אתכם להביא מבארה של מרים הנביאה.

והלך ר' חיים והביא מים בכלי ושתה מזה זקני, וכל אחד מהנמצאים ביקש לשתות מבארה של מרים הנביאה, ונהיה רעש גדול.

וכע"ז היה פעם שבאמצע עריכת השולחן הורה שילכו להביא משם מים, והיה בזה איזה סגולה, וגם אז בקש כל אחד לשתות מאותם המים.

מ"ם הוא ר"ת מלא ידנו מברכותיך, מ"ם עם הכולל הוא בגימטריא צ"א, כמנין הוי"ה - אדנ"י, עוד איתא שמים מרמו על חסדים ואש מרמו על גבורות.

הרבי ר' מרדכי'לע היה מקפיד בדרך כלל לצאת ידי שיטת המהרי"ל, אך מים שלנו היה שואב באיחור, אלא שהכל תלוי בהכנה אימתית התחיל.

וכמו שמספרים שהרה"ק מקאצק היה מתפלל באיחור, ושאלו אחד מהצדיקים על מה הוא סומך באיחור התפילה, ואמר, שההלכה היא

שם. הנה בכל שנה לאחרונה כשהולכים לשאוב, פוגשים שם את האדמו"ר מ... שליט"א ה' ישלח לו רפו"ש, ואם ימתינו לו הרי שמאחרים הזמן, ומבואר כאן שעדיף להקדים מאשר לאחר, אבל דעת הט"ז הוא שעדיף לאחר מלהקדים, ואנו הרי צאצאי הט"ז.

יש לדעת שאין מושג שעושים סתם, ובכל דבר יש ענין.

ומספרים שהדרכי תשובה היה נוסע להרה"ק משינווא, ובשעת הבר מצוה של המנחת אלעזר נסע הרה"ק משינאווא להשתתף בבר מצוה, ובשעת הדרשה, נתנו לו לדרוש כל הדרשה, ולא שרו באמצע [גם אני אמרתי כל הדרשה ולא הפריעו לי באמצע, אבל אצל חתן לא הרשו לומר הכל, כי חששו שמא לא ידע לאמרו, ואז יהיה בכלל כל המשיא בתו לעם הארץ כאילו כופתה לפני הארי, ולכן היו מזמרים באמצע] ולאחר הדרשה, הגם שהרה"ק משינאווא לבד מכל מדרגותיו וצדקותו היה גאון עולם, אעפ"כ אמר שלא השיג את כל הדרשה, שלא היה בקי בכל הסוגיא, ואמר אז, שאם למד תורה לשמה, הגם שלא היה כן כונת התורה, הרי שעכשיו הוא כן כוונת התורה, וזהו ענין עמוק.

אצל זקני הק' היו מכינים חדר אחד מיוחד למים שלנו, וכאשר היו מביאים את המים שלנו, היו עוברים עם המים שלנו בכל החדרים, ולאחר מכן היו מעמידים אותם בחדר המיוחד להם, כי המים שלנו מכניס שמירה בבית לכל ימות השנה, ואיני זוכר אם עשו כן גם במים שלנו ששאבו לצורך המצות שאפו קודם הפסח, או רק במצות מצוה של ערב פסח.

קולות לשעת הדחק

בבאר היטיב (סק"א) או הפסד מרובה.
באפיית המצות שייך הפסד מרובה שעל כל יום משלמים הרבה לפועלים, וגם בהלכות טריפות אנו מוצאים שלצורך שבת או הפסד מרובה, או אורחים, יש כמה וכמה קולות.

ואין הכוונה שבשעת הדחק או הפסד מרובה עושים תורה חדשה, אלא שכאשר למד משה רבינו עם בני ישראל את התורה, והורה משה רבינו שיש לשאוב מים שלנו, ומהו זמן השאיבה אמר משה רבינו שהשי"ת נתן את הדין באופן של לכתחילה אבל בשעת הדחק וכדמה, אומרת התורה שאפשר להקל בדבר, וכן נותן לנו מסיני, וכמו שאומרים שכל התורה המצויה עתה בידינו הוא הנתונה למשה רבינו ע"ה, וכן הוא גם ההלכות הנוגעות לשעת הדחק.

מידת הזרירות

וכאשר ממתנינים מעט, בחסדי השי"ת אפשר להתגבר עליו.

[אמר לאחד ששמו שמעון שלא עיין אלא הקשיב בע"פ: שמך מורה על שמיעה וכמו שמבואר בפסוק (בראשית כט, לג), 'כי שמע ה', ואמר: עדיף ללמוד מהמחבר, שהיה בעל רוח"ק, ולכן כשהנני לומד גמרא, אף שאני מבין את הדברים, מיד אני מעיין ברש"י כי אני מבקש שרש"י יהיה הרבי שלי].

עבודת האכילה

בדורות שעברו לא אכלו כמעט קודם פסח, אך היום הם דורות חלשים, ויש להכין מאכלים לציבור, אבל יש להזהר לבל להרבות במאכל, לפי שהיא עושה את האדם לעצלן, אלא יש לאכול מאכלים הנותנים כח לאדם, ולא סתם לאכול, כי כאשר אוכלים הרבה ע"י כן נהיים עייפים.

זקני הרה"ק ר' מאיר מקרעטשניף היה איש אלוקים, וכן אמר עליו אביו הרבי ר' מרדכי'לע, שהכתירו את בנו ר' מאיר בשמים בתואר איש אלוקים, והיה אצלו רוח"ק גלוי שראה מקצה העולם ועד סופו, וזקני הק' אמר עליו השבח, אבי מעולם לא נהיה עיף לאחר האכילה, כי הנה הוא אכל פת

זקני הק' היה מספר על עצמו על מדרגת זרירותו בימי אברכותו, שכאשר היה מסכך את סוכתו, היה עובר מצד אחד לשני על הקורות ולא היה נופל מאומה, ולא הוצרך להשען וכד', והיה חשוב מאוד אצל זקני מידת הזרירות.

בצעטיל קטן להרבי ר' אלימלך זי"ע כתב, שצריך האדם להיות זריז לילך לישון, והנה להזדרז לקום, והו דבר פשוט, והו הסעיף הראשון בשו"ע, יתגבר כארי לעמוד לעבודת הבורא, ובלא זה אין האדם יהודי, וחידושו של הרבי ר' אלימלך הוא, שגם יזדרז לילך לישון, ועל ענין זה יש יצה"ר מיוחד.

אמנם להחזיר רעה לחבירו וכדומה, בענינים אלו אין להיות זריז וכן בשאר ענינים כאלו, ויש לדעת בכל מידה טובה מתי להשתמש בו והאיך להשתמש בו, וכאשר השני גורם לו רעה, יתאפק ויתבונן שגם הוא גרם פעם רעה לחבירו, והוא ביקש שימחול לו, וא"כ ימחל גם הוא לחבירו, ועם מידת הזרירות יש להשתמש רק לענין מצוה, וכמו שאמרו חז"ל, מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה שהמצוה שאין עושים מיד, ה"ה יכול לחמוק מידי האדם, אך העבירה אינה בורחת, כי אין היצה"ר בורח כ"כ מהר, וא"כ אפשר להמתין,

כדי לשבח את אביו, כי הרי כבר היה שנים בעולמות העליונים, ומטרת הסיפור היה להורות דרך העבודה לבני ישראל.

שחרית בשעה שתיים לאחר חצות הלילה וכל היום לא אכל מאומה, ובדרך הטבע לאחר האכילה באופן זה נהיה האדם עיף, אך אצלו ראו להיפך, שלאחר האכילה ראו מוחות יותר גדולים, וסיפר את הדבר, לא

סימן תנ"ז

שלכם לתוך המצות שלי).

ויש לכוין כוונה זו בשעת מעשה, כי הוספת הכונה מוסיפה הרבה, ואם אתם חושבים שזה מדרגות, הנני אומר לכם שזה היום כמו שהיה בימי הבעש"ט, כשהאדם מדליק נרות שבת לכבוד שבת ואומר לכבוד שבת היה מאיר באופן יותר לגמרי, מאשר אם הוא מדליק סתם, וכן כשפורסים מפה על השולחן ומכניס לכבוד שבת קודש, יש למפה זו מראה אחרת לגמרי, כי מחשבת האדם עושה את הדבר, וע"י כן יורד האור, וכן איתא בזהר הקדוש שיש לומר לפולחנא דקוב"ה.

בכונת המצוות מכניסים

אור וחיות

ברמ"א (סוף ס"ב) ואם יש כהן וכו', או גדול שטבל וכו'. בכפר עטה נהגו שהלכו לטבול במקוה קודם אפיית המצות, שהיה המקוה סמוך למקום האפייה, והלכו לטבול קודם האפייה.

בספה"ק מבואר שמה שמזיעים בשעת אפיית המצות הוא תיקון לחטאת נעורים.

זקני ר' מאיר'ל מקרעטשניף זי"ע היה חריף מאוד, וכאשר ראה את הבחורים הוועלגער'ס מזיעים, אמר להם וועלגערסט מיר נישט אריין אייערע ח"נ אין מיינע מצות (אל תגלגלו את הח"נ

סימן תנ"ח

לאפות המצות.

ובשנים שאני הייתי שם היו אופים המצות בזמן מנחה, ולפעמים אפילו לאחר שכבר חזרו מתפילת מעריב, אכן ע"פ רוב היה מקפיד שיהיה האפייה קודם הזמן.

בשו"ע (סעיף א) נוהגים שלא ללוש מצת מצוה בערב הפסח עד אחר שש שעות, שהוא זמן הקרבת קרבן פסח. אצל זקני הק' היה פעם אחת שעלתה בידו בערב פסח, שהתפלל מנחה, ואמרו קרבן פסח, ולאחר מכן הלך

והיו יכולים להממתין כשעתיים עד שנכנס זקני הק' לתפילה, והיה הביהמ"ד מלא, רוב באי בית המדרש היו בני עליה, ורק יחידים ממש היו בעלי בתים, חסידישע אידן, ומי שלא היה בן עליה לא היה לו מה לחפש שם.

וכמו"כ מעולם לא הוצרכו לזרוק בחור מבית המדרש, כי מי שלא אחז בדרגה זו, לא היה לו מה לחפש בביהמ"ד, ושם בבית המדרש ישבו ולמדו כסדר.

היה אחד מהחזרן בחורים שהיה לומד עם ארבע חמש בחורים, שלפעמים היה לוקח את המחזור ואומר מלכיות זכרונות שופרות, כי אמר שאינו מרגיש את השי"ת, וא"כ איך יוכל ללמוד תורה, ומשום כן אמר מלכיות זכרונות שופרות בנוסח שהרבי אומר, וע"י כן יוכל להרגיש את השי"ת, ואמר את הנוסח בדמעות שליש, וע"י כן היה יכול לחזור לתלמודו.

אביו של אותו חזרן בחור, היה יהודי עני, אבל היה שטארקער חסידישער איד, ולפעמים היה מגיע אצלנו, וכאשר היה בן שמונים שנה אמר לו זקני הק', שיקבל על עצמו לישון עוד עשרים שנה בסוכה, ואכן הוא האריך ימים עד להיותו בן מאה שנה.

אצל זקני הק' לא ידע איש מהו הטעם שמאחרים.

הבחורים אצל זקני הק' היו מתפללים במנין הרגיל, אך היה מנין בחורים שנשארו להיות מהמנין של זקני הק', ולפי שהתפללו במנין שלו, היו צריכים להמתין לו, והיה לפעמים שהיה ניגש לבית המדרש ואומר, שהוא כבר נכנס לבית המדרש להתפלל, ולבשו כל הבחורים תפילין, והיו ממתנים כשעתיים ורק אז היה נכנס, ולא ידע אדם מה היה טעמו, ואיש לא שאלו על הדבר, ולפעמים היה כן גם בשבת.

היה חסיד אחד, שבמקורו היה מחסידי אורשיווא ונסע להרה"ק מסאטמאר זי"ע באורשיווא, והיה נכנס להעצי חיים בערב ר"ה להפרד לקראת נסיעתו לאורשיווא, ולאחר מכן נהיה חסיד קרעטשניף, והיה בא לכל התפילות והטישן, וכמו"כ היה מביא את היין לקידוש, ולפעמים היה ניגש לזקני הק' בצפרא דשבתא קודם התפילה, ואומר לו, מן הסתם יכנס היום הרבי לתפילה בשעה עשר וחצי בבקר, ומיד אמר לו זקני הק', חס ושלום, והוא היה היחיד שהיה יכול לעשות כן.

הסדר היה שהיו באים שם לתפילה,

שהתפללו ביותר התלהבות, משום שרצו להראות לחסידי וויזשניץ האיך מתפללים בקרעטשניץ והתחילו לצעוק בקולי קולות, עד שבעת התפילה היה פחד לפתוח את הפה בתפילה בקול.

על שני ענינים היה זקני הק' מעורר על הדבר מיד כשראה מכשול, האחד היה השקר, שכאשר ראה אחד משקר היה מיד מוכיחו, אך בשאר הענינים היה עושה עצמו כאין רואה, אך כשהיה רואה היה צועק, השי"ת שונא את השקרן, דוד המלך אומר (תהלים קא, ז) 'דובר שקרים לא יכון לנגד עיני', וצעק ע"ז הרבה.

וכמו"כ היה מוכיח למי שתפס בגניבה.

לפעמים היה מוכיח את הנכשל בחטא, ברמיזה באמרו, הנך נראה כ"כ רע, מה קרה לך האם אינך מרגיש טוב, והבין שיש לו מה לתקן.

הוא היה בחור מיוחד, חתונתו היה בעיר אפשא עם בת תלמיד חכם, והחתונה היה ביום שישי, ונסע זקני להשתתף בשמחת נישואיו, והיה זה דבר שלא היה קודם לכן, שיסע לשבות שבת משום חתונה, וכל הבחורים והאברכים נסעו לשבות באפשע, והקלויז הגדול שם היה ה'וויזניצער קלויז ולכן התפללו שם, באפשא היו ג' בתי חסידים, סיגעט, קרעטשניץ ווויזניץ, ווויזניץ היה להם העולם הגדול ביותר, אך חסידי ווויזניץ היו באים לזקני הק', כי הרה"ק מוויזניץ זי"ע התגורר בגראסווארדיין, וכאשר הוצרכו לישועות היו נוסעים לזקני הק', וממילא התקרבו אליו.

והתפללו בליל שבת בבית המדרש ד'וויזניץ כל הבחורים והאברכים בקולות וברקים, אמנם בצפרא דשבתא קודם התפילה קרא זקני הק' לכל הבחורים והאברכים, וצעק עליהם בקולות, באמרו, שהרגיש

סימן ת"ס

אותיות זה יש גם באפיית המצות, קנייטן שיבן [שטיפלען] רעדלען קאטשען, ורק בירושלים אומרים כן, אך הוא ידע מהדבר, ואמר שגם מאפית המצות יוצאים אלו המלאכים, [ויש להזהר כסדר שיהיו המצות בעסק ובזריזות ושלא יעמדו לבד].

במשנ"ב (סק"א) ולענין ניקור שמנקרין המצות וכו'. ידוע מאמרו של הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע שהענין של קרש"ק שאומרים בעת תקיעת שופר. והיא ר"ת תקיעה שברים תרועה תקיעה. ואמר הרה"ק שכן הוא יוצא גם מעבודת הפסח: קראצן שאבן רייבן ק'שרן, ואמר זקני הק', שצירוף

משום כן הסט"א מכניסה הרבה כוחות שלא יהיו המצות בכשרות, כדי שלא יהיה להם הכח שיוכלו לשבור את הסט"א, כמו שאמרו חז"ל (פסחים ג:): 'כל שישנו בבל תאכל חמץ', ישנו בקום אכול מצה', שכמה שהיא יותר מצה, כן הוא שובר יותר את החמץ, ומשום כן צריך שיהיה כסדר שמורה ושמורה, מאז הקצירה והטחינה והלישה וכל זמן העבודה, כי השמירה משפיעה את הקדושה.

השמירה שיש ע"י המצות

זקני הק' היה מספר שהיה עם הארץ שכאשר הגיע לאמירת שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו בהגדה של פסח, טעה בין כלותינו לחלות של שבת, ואמר עומדים עלינו לכלותנו, חלות בפסח? רח"ל, והקב"ה 'מצילנו' מידם, מצות דאס שוין יא, שיש לאכול רק מצה.

וזקני היה מספר עובדא זו כדי להמשיך ע"י זה רפואות וישועות, וכמו"כ יש לומר כי א-ל 'שומרנו ומצילנו' אתה, שכאשר יש שמירה למצות, יכול להיות ומצילנו.

נס ההצלה בפסח

אצלי היה ההצלה באופן זה, של 'שומרנו ומצילנו', והכל היה בעזרתו

בבאר היטב (סק"ב), לשמור משעת קצירה. בכל השנים היינו מחלקים מצות ממה שהיינו אופים, ולאחרונה מחלקים מצות שקונים, ורק מעט מקבלים ממה שאנו אופים על הסדר, ויש במצות שלנו ב' הידורים, הידור אחד הוא שלוקחים את הקמח שטוחנים לראשונה עם אור הבוקר, לפי שאז עדיין קר הריחיים, אך היום אין בכך הידור, לפי שהיום טוחנים את החטים בכל שעות הלילה, וא"כ אין נפקא מינה איזה קמח לוקחים.

ועל עוד ענין אנו מקפידים, ויש לו מקור בהלכה, להמתין ג' ימים בין הטחינה לאפיה, ולאחר מכן חוזרים ומנפים את הקמח, חוץ ממה שהם מנפים, כן הגנו מתנה בכל פעם, ובכל שנה אנו קונים כלים חדשים עבור הניפוי של הקמח.

איתא שבכלל תורה לשמה הוא לימוד ההלכות קודם קיומה.

הענין מה שצריך להיות מצה שמורה יש בזה ג"כ ענין על פי קבלה, ידוע שהרה"ק מבעלזא כשהיה יוצא באמצע עריכת השולחן בשבת, היה מעמיד אדם ואומר לו, תהיה שומר, ולא משום שחשש מפני גנבים, אלא משום שהיה ענין שיהיה שומר.

ונראה שכמו"כ המצות, לפי שהם ענין השובר את הסט"א באופן גדול,

ובכ"ח ניסן היה השחרור וההצלה, בבוכנוואלד היו אז אלפי יהודים, ואז ראינו איך שהספינות אויר מאמעריקא פורחים מלמעלה, וראינו בעינינו איך שמובילים את הרשעים מעינינו כבולים בידיהם, מי האמין שעוד יזכה לראות מחזה זה, מאחר שכבר רצחו מליאנען יהודים.

ואז עלו האנשים על גבי הגגות ורקדו כנגד הספינות אויר של אמעריקא, אך אני עמדתי שם אצל כותל אחד ובכיתי בכי תמרורים, ולא חשבתי רגע אחד שאני מאושר במה שנשארתי חי, וכי לשם כך רצחו כ"כ הרבה יהודים, כדי שדייטשלאנד תפסיד במלחמה ואמעריקא תנצח במלחמה, וכי לשם כך הוצרכו להרוג כ"כ הרבה מבני ישראל, היכן הוא ישועתן של ישראל ומשיח צדקנו, ובכיתי בכי תמרורים, ולא הרגשתי שום שמחה.

ולאחר מכן היה לנו כמה שבתות ואכלנו עם בחורים, אז שמענו שנשארנו יחידים מכל המשפחה, אז התחלתי להודות להשם, ועוד היום הנני עומד ומודה להשי"ת.

ויה"ר שבפסח זה נזכה לישועות.

באמצע ימי החורף במחנה כבר אמרתי לאנשים, הגם שהייתי שם בחור, הנני אומר לכם שהצרות

יתברך, אני השתחררתי לבד מהלאגערן, בליל הראשון של פסח כשאמרו זמן חרותנו, אמרתי, אם עכשיו הוא זמן חרותנו, א"כ יותר לא אעבוד, ואמרתי כן הגם שעוד הייתי תחת יד הרשעים, ואכן לא עבדתי וב"ה שלא תפסו אותי.

בכל לילה היו יוצאים לעבודה בשעה שתים עשרה בלילה. שהיו הולכים כשלשה ק"מ כשכלבים עזים מלוים אותנו משני הצדדים, והחיילים הלכו עם נשקיהם דרוכים שלא יוכל איש לברוח, והגיעו אז למקום העבודה, ושם עבדו אלפי אנשים בכל לילה, וחפרו שם טונעל גדולה, ואמרו שבאמת לא הוצרכו לאותה טונעל, אלא היו קוראים ליהודים להוציא את האבנים, ואח"כ לקחו קבוצות אחרים והורו להם להחזיר את האבנים, והכל היה לשם עינוי.

ומפסח היה לי האמונה בהשי"ת שהוא זמן חרותנו, ויותר אין להם שליטה, ואף שהלכתי לשם מ"מ הצלחתי לחמוק מידיהם, ולא חלקו לי עבודה.

וגודל בטחוני היה על פי מאמר זקני הק' שהפסח מעביר את כל הגזירות, ושוב לא עבדתי, ועלתה כן בידי בחסדי השי"ת, וא"כ הריני יכול לומר כי א-ל 'שומרנו ומצילנו' אתה, שאכן הפסח שמרני והצילנו.

בבוכנוואלד אפו מצות בפסח, שהצליחו היהודים שם להשיג ע"י הגוים מעט חיטים, ולקחו אבנים וטחנוהו ועשו קמח ואפו מצות.

מה שניצלתי מאכילת חמץ בפסח בלאגערן היה זה שלא כדרך הטבע, והיה לי ישועה מן השמים, זמן רב קודם פסח ביקשתי כל העת מאת השי"ת, שהגם שע"פ הלכה מותר לאכול חמץ בפסח במצב כזה, מ"מ אם אצטרך לאכול חמץ בפסח, שיקחו ממני את נשמתי ובלבד שלא אכניס חמץ בפסח לתוך פי, ושם היה יהודי מקערעסטיר שאמר לי כל העת, אתה עוד תראה איך שהשי"ת יעזור לך, וב"ה שהשי"ת היה בעזרי שבכל יום בימי הפסח נתנו לי שם כמה מייערלעך, והגני זוכר איך שהיה בערב פסח, שראיתי שעוד מעט תשקע השמש, ולא ידעתי מאין תבא ישועתי ושכבתי ובכיתי בדמעות שלישי, עוד מעט יהיה ליל התקדש החג ומה יהיה, וכי חלילה אכניס חמץ לפי, ובתוך כדי כך בא אלי בחור מקראקא שעבד שם במטבח, ואמר לי שסידר שיוכל להביא לי בכל יום כמה מייערלעך.

בליל התקדש החג בעת לכתנו לעבודה אמרתי את ההגדה, עבדים

יומשכו רק עד פסח, כי לפי ששמעתי תורה מפי הרבי, היה זה אצלי כתורת משה, ומאחר ששמעתי מזקני שהפסח מעביר את הכל, ידעתי שאכן כן יהיה, וכן היה, באנו ללאגערן לאחר פסח, והשחרור היה מיד לאחר פסח, שמערב שביעי של פסח יצאנו מאותם צרות שהיינו עובדים שם בכל הלילה, והלכו כמה ימים ביום ובלילה ברציפות בלא אוכל ומים, עד שבאנו לבוכנוואלד, באחרון של פסח, והשחרור היה בכ"ח ניסן.

נס ההצלה מחמץ בפסח

בכל ימות הפסח הצלחתי ב"ה להשמר שלא לאכול חמץ בפסח, ובאחרון של פסח בבוכנוואלד חלקו מעט לחם, וכל היהודים קדשו בפסח על חתיכת הלחם, ואני היה לי ב"ה מייערל וקידשתי על זה, ובתחילה חשבתי שבאחרון של פסח אקיל ואאכול את החמץ, כי בדרך הטבע לא יוכלו להשאר בחיים, אא"כ יהיה הגאולה שלימה, וכאשר יהיה הגאולה שלימה שוב לא יהיה אחרון של פסח יו"ט פסח, ושמרתי את הפת, אך היה לי מאותו חתיכה הרבה צרות, כי היה שם גוי רוסי שהבחין שאני מטמין פת, ועשה לי הרבה צרות, ולבסוף באחרון של פסח, כבר היינו בבוכנוואלד.

ההקפדה להתחיל מצד ימין

הנה זה זמן רב שהנני מקפיד שיתחילו לרקוד עם הרגל ימין, ושוישטו את היד לכתחילה עם יד ימין, וכאשר רוצים לדעת את גודל הפעולה בזה, הסימן בזה הוא מאויבי תחכמו, כשרואים את מלחמת היצר על הדבר, מזה יודעים חשיבות הדבר, וכאשר רואים שבתחילה בטבע מושיטים קודם יד שמאל, מזה רואים גודל מלחמת היצר על הדבר.

והיה עובדא בלאגערן, כשהלכו למקום העבודה, היו הולכים שורות שורות של חמש חמש, ועד שסדרו את כולם כך היו מכים את העולם במכות מות, הן הרשעים והן הקאפאס היהודים, והלכו כמה מאות אנשים מסודרים בשורות של חמש חמש, ומסביב לכולם הלכו חיילי העס, עס, וכל העת היו צועקים לינקע, לינקע, שילכו קודם עם רגל שמאל ורק אח"כ ילכו עם רגל ימין.

והנה שם בלאגערן הייתי עם גיסי הרה"ק מרחובות ז"ל, ואנו הקפדנו להקדים ללכת עם רגל ימין, והצליחו לסדר כך את אופן ההליכה באמצע ההליכה שילכו קודם עם רגל ימין, והיה פעם אחת כשאני כבר הייתי בקאך, ולא יצאתי באותה עת לעבודה, וגיסי מרחובות הלך באמצע ההליכה, ושם במרחק כמה מאות מעטער, רחץ עצמו הלאגער-

היינו, והלכנו על הדרך קבוצות של עשרים עשרים, חמש בכל שורה, ושם היו כמה רשעים אפיקורסים מווינא, שכבר היו כמה שנים בלאגערן, וכאשר שמעו איך שאני עם עוד כמה אנשים אומרים את ההגדה, צעקו עלינו, משוגעים, וכי גם עכשיו לאחר שעשו כן לעם היהודי הנכם אומרים את ההגדה, אבל ב"ה שדיבורים אלו לא פעלו עלינו מאומה, וכל אותם היהודים אמרו את ההגדה, והניחו תפילין בכל יום ולא בגדו ח"ו בהשי"ת וכל אלו שזכו להיאחו באמונה המה נשארו בחיים.

כשיושבים על מיטת הסבה ושותים כוסות בכוסות מכסף עם בקבוקים נאים והבנים והנכדים יושבים מסביב, מספרים מעשה, עבדים היינו לפרעה במצרים, אך יש לזכור מה שבאמת היה שם במצרים, שעבדו שם במצרים, ואכן החיוב הוא, חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא עצמו יצא ממצרים, כי באמת כל הנשמות היו שם, וכמו שאומרים ואילו לא הוציאנו משם הרי שאנו ובנינו משועבדים היינו לפרעה במצרים.

ויכול הנני לומר 'ויוציאנו ה' אלוקינו משם'.

אחד מהצדיקים סיפר שהוא זוכר איך שהיה במצרים, והוא עדיין זוכר מראה המצרים אשר ענו אותו.

אוכלים את הכזית מצה יש להיות עם המח בקדשי הקדשים של מעלה.

אכילת מצה של הצדיק

בסיגעט גר הרה"ח ר' לייבוש רינג ז"ל, שהיה נוסע למהרי"ד מבעלזא זי"ע, ואח"כ נסע לקראלי ולאחר מכן נהיה מאנשי שלומו של זקני הק' בקרעטשניף, והנה המנהג אצל זקני הק' בליל הסדר היה שאף שהיו שם אורחים, מ"מ לא הורשו להיות אצלו בחדרו, והיו עורכים את הסדר בעצמם והוא ערך את הסדר לעצמו, והיו נכנסים רק בחצי השני של הסדר, אבל עד לאחר שולחן עורך לא הורשה איש להכנס, ורק לפעמים היה נשאר הדלת פתוח כדי סדק צר שהיו יכולים לראות איזה מראה.

ובשנה אחת זכה ר' לייבוש לראות את זקני הק' בעת אכילת הכזית מצה, ולאחר מכן אמר, אם לא הייתי רואה דבר זה, הרי שהייתי עובר את כל ימי חיי, ולא הייתי יודע מהו הכזית מצה.

מדרגת 'מה'

אומרים בנוסח ההגדה, מצה זו שאנו אוכלים על שום מה, הביאור הוא על שום 'מה', 'מה' היא מדרגה גבוהה, וכדכתיב (דברים י, יב) 'מה' ה' אלוקיך שואל מעמך' ובליל פסח הכל הוא

פירער מהעס. עס. במים, ומשם הבחין איך שהרה"ק מרחובות הולך מצד ימין, ורץ עם הבאד הויזן וניגש לגיסי מרחובות ונתן לו שני מכות שיש בהם כדי להמית, וכל זה משום שהקדים ללכת ברגל ימין.

וכאשר רואים עד כמה אין הסט"א יכול לסבול הקדמת צד ימין, ע"י כן נוכל להבין מה שיש בענין זה.

שמירה על כל השנה

וכאשר שומרים מצה שמורה, הם שמירה לכל ימות השנה, ואכן איתא שיש סגולה להניח חתיכת מצה מהאפיקומן ומהכזית מצה, והיו שומרים אותו לכל ימות השנה, והוא שמירה ומסוגל לכמה ענינים, ובשעת נסיעה היו שמים את המצה שמורה עליהם.

ענין האפיקומן

האפיקומן הוא הוצאת המצה הטמונה, וכמו"כ כשהאדם עושה מצוות ולומד תורה כשאין אחרים הרואים אותו, הרי שהשי"ת מוציא את הענינים הטמונים שלו, וענין זה הוא בשעת הוצאת האפיקומן, כי מה שעושים למטה עושים גם למעלה.

הרבי ר' מרדכי'לע אמר שכאשר

הגיע ליל הסדר לא היה לו מצות, כי היה שם בית הסוהר של הגויים ולא הרשו שיכניסו לו לא מצות ומרור ולא יין, וכאשר הגיע הליל השני של פסח, לא הלך זקני להתפלל מעריב תיכף והקהל התפלל מעריב, ונשאר מנין שג"כ לא התפללו.

והיה שם פריץ אחד הממונה על בית הסוהר שם בסיגעט, והיה קאפע הויז, שם ישבו פריצים ופריצות והוללו יחד, ושם ישב אותו פריץ שהיה אפשר לפעול אצלו שיכניסו אצל היהודי מצה, והלך אליו זקני הק' בליל פסח עם השטריימל והקאפטן והווייסע זאקן, ונכנס בין כל הפריצים להפגש עם הפריץ לפעול עבור היהודי, ואכן הצליח לפעול בעבורו.

והנה שם בקאפע הויז היו לעקטער'ס גדולים, ואח"כ אמר זקני הק', בחיי לא ראיתי כזה חשכות, ובשעה אחת עשרה נעמד זקני להתפלל מעריב, ואח"כ הלך לערוך את הסדר, ועשה כן במסירות נפש, כדי שיוכל אותו יהודי לאכול הכוית מצה.

על אותו יהודי היה יושב בבית המדרש ר' חיים שמואל שעוד נסע לזקני הרבי ר' מרדכי'לע.

לימוד התורה מכל מקום

שם: וכן כתוב הב"ח בשם המהרש"ל הלכה למעשה באחד שהיה תפוס

על שום 'מה', מה הוא הביטול הגמור, כאומר מה אני, בליל פסח צריך האדם להגיע למדרגת ביטול הגמור לגמרי, שלא ירגיש עצמו כלל, וזהו חכמה כח 'מה'.

אכן כדי שיזכה האדם לדרגות אלו, ה"ה מחויב להכין עצמו כראוי, וא"א להתחיל את העבודה בליל התקדש החג, וכמו שאנו רואים במצות, שיש לטחון את החיטים ולבררם כראוי, לעשות את הלישה כראוי, ושהעוסקים במצות יהיו כראוי, וכמו"כ האדם עצמו צריך להכין עצמו כראוי.

בבה"ט שם: היום קוצרים הסוחרים את התבואה לשם מצת מצוה. אבל אצלנו הלכו לבד אל השדה לקצור.

אצל זקני הק' כבר היו מביאים את החיטים בשבת פרשת בא, ותלו את החיטים בעליה, לפי שבפרשת בא קוראים ענין הפסח, ולאחר מכן היו מבררים את החיטים וכו'.

שם: באחד שהיה תפוס. אצל זקני הק' היה פעם שעשו עלילה על יהודי כמה ימים קודם פסח, ועצרו יהודי אחד שהיה מתפלל בבית מדרשנו, שאמרו שיש לו ג"כ שייכות לענין זה, ועצרוהו ביו"ט הראשון, וכאשר

כמו"כ היה מותר להכות ילד שלא למד, והיום אסור להכות תלמיד, והיום ישנם מלמדים שיש להם משפטים.

היה לנו מלמד שהיה מפניו פחד עצום, עד שכאשר רק היה מסתכל על אחד, היו מתחילים לבכות, זה היה המלמד שלי כשהייתי בן תשע שנים, וזכורני שאז למדתי פרק השולח בגיטין, והיה תוס' אחד שלא ידעתי.

ואז למדו ג"כ בכיתה אחרת פרק אלו טרפות במסכת חולין, וידעתי בעל פה, גמרא ותוס' בהיותי בן תשע שנה.

ובאותה תקופה לא היה בכך שום רבותא, שזה היה הסדר הרגיל, ומשום כן צמחו אז כאלה גאונים, שבגיל עשר וי"א שנה כבר היו מלאים וגדושים בתורה.

יש לדעת שהתורה הוא החיות, וחיי עולם נטע בתוכנו, זהו חיות העולם ומשום כן אין האדם רוצה למות, לפי שלאחר המיתה א"א שיהיה לאדם החיות מהתורה.

וחיי עולם נטע בתוכנו, א"א להרגיש טעם בחיים בזה העולם בלא לימוד התורה.

אצל תלמידי הבעש"ט היה שכאשר נתקשו בהבנת תוס' או רמב"ם,

וכו'. פסק המהרש"ל שעדיף שיאכל אותם מצות, רק מאשר לא יאכל כלל, וכמו"כ יש לנו ללמוד מזה, שאף אם האדם לא זכה עדיין להגיע לדרגת תורה לשמה, מ"מ בתחילה יש ללמוד תורה, ומזה יגיע למדרגת תורה לשמה.

היום שאלני אחד שמנהל איזה ישיבה, וכבר שאלני פעם אם ילמד בעצמו עם הבחורים, והוריתי לו שלא, והיום שאל אותי, שהוא רואה שמאז שהפסיק ללמוד עם הבחורים הרי שהוא טרוד ביותר ואינו לומד כלל את שיעוריו, ואמרתי לו, א"כ יש לך לחזור אל הבחורים, כי כל לימוד עדיף מלא ללמוד.

סדר הלימוד לפני

[שאל לאחד מהנמצאים בן כמה הוא, ואמר שהוא בן י"א שנה ואמר:] כשהייתי בגילך בן י"א שנה, הייתי בישיבה בין בחורים בני י"ז וי"ח, והיה תוס' שלא ידעו לבאר ואני ידעתי, וכמו"כ ידעתי אז בעל פה פרק יציאות השבת בעל פה עם כל דברי התוס'.

אז היה סדר הלימוד באופן אחר ממה שלומדים היום, בשעה חמש לפנות בוקר כבר היו הולכים לחדר, וחזרו בערך בשעה עשר בלילה, ולמדנו לאור הנרות.

מסאטמאר זי"ע יאריך ימים, אזי יוכל לפעול הרבה עבור כלל ישראל, והרה"ק מסאטמאר זי"ע נתרפא, וגם ר' יואל אשכנזי האריך ימים הרבה.

והייתי משוחח הרבה עם ר' יואל בעניני חסידות, ואמר לי על הפרשה (תוריע) על הפסוק (ויקרא יג, מה) 'והצרוע אשר בו הנגע' וגו', שהאדם בעצמו יש בו החסרון, ואמר לאחר מכן, אני מרגיש אז עס הענגט מיר שוין עפעס נאך, שיש לו עוד איזה ענין עם מה להתגאות, שיש לו עוד מדרגה, וכן יש להעיר כשאומרים לכבוד שבת קודש, שלא יהיה ע"י כן עי"ז עוד משהו נאך הענגען, שע"י כן לא יהיה בו עוד קצת גאות.

הכונה של 'נאך הענגען' הוא, כשהאדם עושה איזה עבודה לשם שמים, ואז רואה איך שהרבי ראה את הדבר, ע"י כן יש לו איזה גיחותא וכדומה, הנאה זו הכונה ס'הענגט עפעס נאך, שמרגיש האדם שעשה איזה משהו, וזהו ענין הפניה.

ולכן עושים תנאי שכל מה שעושים הכל הוא לשם שמים, וכל שאר המחשבות אינם ברצון, וגם אמירה זו צריכה להיות מתוך אמת.

יש לכל אחד להתבונן בעצמו, ולצייר לעצמו שאם ישב ולמד בשעה אחד בלילה ועסק בתורה, ונכנס לשם

הגיעו אליהם בעלי התוס' לבאר להם מה שלמדו, והגיעו אליהם מההיכלות הגבוהות ששם הם נמצאים.

בשו"ע (ס"ב) הרה"ש היה משתדל במצת מצוה. כשהגיע הרה"ק מבעלזא לארץ ישראל, ושבת בחיפה הגיעו אליו אנשי ירושלים ונתנו לו מתנה א וויסע קאפטן, כי כל רבי שבא באו להביא לו את בגדי ירושלים, אך הרבי"ס לא רצו לקבלו, וכאשר נתנו להרה"ק את הוויסער קאפטן, אמר להם, יא יא, זה טוב מאוד עבור אפיית המצות בערב פסח, ואכן בערב פסח בעת אפית המצות היה לובש את הוויסע קאפטן, בכל שנה ושנה.

בטבריה התגורר הרה"ח ר' יואל אשכנזי, הוא היה בן דודו של הרה"ק מסאטמאר זי"ע, ושניהם נקראו ע"ש אותו ר' יואל, ובאר"י נהיה חסיד סלונים, וכאשר היה מגיע הרה"ק מסאטמאר זי"ע לארץ ישראל, היה מגיע הרבה להרה"ק.

וכאשר הרה"ק מסאטמאר זי"ע היה חולה באר"י קודם נסיעתו לאמעריקא, ושכב על מיטתו הלך ר' יואל לכותל המערבי ואמר תהלים ובכה ואמר שאת השנים שעוד נשארו לו לחיות ה"ה נותן במתנה להרה"ק מסאטמר, באמרו, וכי מה תועלת יהיה אם הוא ימשיך לחיות אבל אם הרה"ק

לוויתו לראות אם יש עולם גדול
ההולכים אחר מיטתו, כי כל עוד
אין האדם שוכב בקברו, עדיין יש בו
יצר הגאווה והפניות, וא"כ ודאי שיש
עבודה זו בימי חיי האדם.

הנהגתו של ר' כתריאל (בן עליה
שהסתופף בצל אדמו"ר הזקן מקרעטשניף)
היה למעלה מדרך הטבע, אני הייתי
לומד עמו כל יום כשש שעות, ואם
היה מרגיש באמצע הלימוד שיש אחד
המתקרב לשם, היה סוגר את הספר
והיה מראה עצמו כשקוע באמצע
שיחה, ואם לפעמים לא עלתה בידו,
וראה אותו אחד באמצע לימודו, היה
מצטער ואומר, אוי, הלימוד כבר הלך
לאותו צד רח"ל.

בימי בחרותו היה יכול להכנס לבית
המדרש בסיגעט מעוטר בתפילין,
והיה נעמד ומעיין בצייטונג כדי
שיראה כבחור גס המסתכל בצייטונג
עם התפילין בתוך בית המדרש, אבל
זקני הק' דיבר שאין לעשות כן, אלא
יש להתפלל בקול גדול, אלא שיש על
כל אחד שיהיה לו ענין אחד שהוא
רק בינו לבין קונו וכמו שהארכנו
במקום אחר.

אדם וראה אותו בעת לימודו, עוד
יצייר לעצמו, אם היה יושב בשעה
אחד בלילה ואכל תפוח גדול,
ובמקום לחתכו כראוי נגס בו בפיו,
ובאמצע ראהו אחד באמצע האכילה
גסה, ויתבונן בעצמו, מאיזה דבר
נהנה יותר, האם ממה שראה אותו
האחר לומד תורה, או ממה שראה
אותו חבירו אוכל כאדם גס, וע"י כן
ידע אם יש בו פניות.

עבודה זו נוגעת בכל ימי חיי האדם,
כל עוד מסתובב האדם עלי אדמות.

וכבר אמר הצמח צדק, שכאשר האדם
הולך על אם הדרך בכפור הגדול,
והוא חושש שהוא הולך למות מחמת
הכפור, הרי הוא מתעטף בטלית
ותפילין, כדי שהיהודים שיעברו שם
יאמרו, שהיה ערליכער איד ומת
מעוטף בטלית ותפילין.

ואף קודם המות חושב האדם על מה
שיאמרו הבריות, ואינו חושב כלל ווי
ער שטייט אויף דער וועלט.

ואמר הרה"ק ר' בערצ'י (אביו של הרבי
ר' מרדכי'לע) שאם היה כח לבר מינן
(נפטר) כח, היה מסתובב בשעת

שיחות קודש הכנה ליו"ט פסח תשפ"ב

לליל הסדר, וליידער ליידער איז דא יודן שאינם זוכים לשבת בהסדר, אך לנו יש הזכיה לישיב יחד עם המשפחה דאנקען און לויבען דעם אייברשטען, שמגיע לנו להודות להשי"ת.

בפסח כל איש ישראל הוא בבחינת כהן גדול לפני ולפנים

ידוע מה שכתב מהר"ל הענין כי ענין ליל הסדר הוא בבחינה גדולה של כל איש ישראל הוא בבחינת כהן גדול שנכנס לפני ולפנים ביום הכיפורים בקודש קדשים, כמו ששם נאמר "וכל אדם לא יהיה באוהל מועד", ובירושלמי (מסכת יומא) אמרו, לרבות אפי' מלאכים ושרפי מעלה שלא יכנסו לאוהל מועד בשעה שכהן גדול נכנס לשם להקטיר הקטורת לפני ולפנים, כן הוא בליל הסדר שאסור אפי' למלאכים ליכנס אצל איש ישראל בבית כדוגמת כהן גדול. וזהו מה שנוהגים הרבה שלא לומר 'שלום עליכם' בליל פסח שחל בשבת כהאי שתא, היות כי המלאכים עצמם אסורים ליכנס בליל הפסח בביתו של אידישע קינדער.

דרכו של אאמו"ר הק' זי"ע היה לומר בשבת הגדול דרשה לחיזוק התורה והנהגות לכל השנה כולה, עדיין לא יצא לנו מכמה סיבות לדבר אל כל הציבור הק', ומאיזה סיבה שהיא נתעורר עתה לדבר אל הציבור הק', ויעזור השי"ת שיהיו דברינו נשמעים לעבודתו ית"ש. ולפיכך נדבר תחילה מענין הפסח, ועוד מכמה ענינים לכל השנה.

ענין הפסח הוא התחדשות

האמת, כי אלו היושבים כאן הם בני תורה וחסידות מתוך קדושה וטהרה לעבודתו ית', אך יש איזה ענין לחדש כל פעם התחדשות מחדש. ידוע כי פסח כולו הוא לשם התחדשות, כמו שדיברנו בשבת קודש, וכן דיברנו מהזוה"ק ומספה"ק שמבארים באריכות כי בכל שנה ושנה יש הענין מחדש לערוך ה'סדר' כאילו לא עשינו כן מעולם, ולספר יציאת מצרים 'והגדת לבנך' כל מה שעברו ישראל בכל שנה ושנה כאילו לא סיפרנו כן לפני שנה ולפני ב' שנים, והיינו כי בכל שנה יש התחדשות ושמחה וחשק מחדש, וזוכים אנו

אחת עמד בפתח הסוכה זמן רב ולא נכנס, וכששאלוהו על כך, אמר כי נכתב בשו"ע כי אסור להכניס לסוכה 'כלים מאוסים' והוא מרגיש בנפשו ככלי מאוס ואינו יכול ליכנס לסוכה. וזהו "מצות תאכל במקום קדוש", כי כדי להכניס המצה בפה צריך לטהר הפה.

ובמהר"ל כתב עוד שזה הטעם שלובשים קיטל לבן בליל הסדר מפני קדושת הלילה, בבחינת כהן גדול שלבש לבנים כשנכנס לפני ולפנים, וכן הוא המנהג. ואצלינו אפי' בשנה ראשונה ג"כ לובשים בגדי לבנים בר"ה יוה"כ ובלייל הסדר. וכיצד אפשר לזכות להיות בבחי' כהן גדול ובבחי' "בחצר אוהל מועד יאכלוה" כמבואר בספה"ק תפארת שלמה, שיקדש ויטהר הפה כמו אכילת קדשים ממש בבית המקדש.

ובתשובת חת"ס כתב פלא של דבר וזה לשונו, "שאינ לנו כהיום אחר חורבן ביהמ"ק שום אכילה כמו אכילת קדשים רק אכילת מצה שבלייל הפסח", כי שניהם נכנסים בגופו של האדם יותר משאר מצות, כי לובש ציצית על גופו ותפילין על גופו, אבל המצה והקדשים נכנס לתוך הגוף ממש. ולכן, צריך לקדש ולטהר את הגוף קודם שאוכלים המצה, כמבואר בזוה"ק המצה היא מיכלא דאסוותא - לרפואת הגוף והנפש.

כתב בספה"ק תפארת שלמה (פרי צו) עה"כ "מצות תאכל במקום קדוש בחצר אוהל מועד יאכלוה", כי כל איש ישראל יכין נפשו קודם הפסח לקדש ולטהר עצמו, להיות כלי מוכשר לאכול המצה. וכמו שאמרתי כבר בשבת שובה כי המצות צריכים ליכנס למקום קדוש, ואז "בחצר אוהל מועד יאכלוה", כי במקום שהוא נמצא עתה בביתו הוא "חצר אוהל מועד", ממש א פחדיגע וואט. והוא כדברי מהר"ל הנ"ל, כי כל בית ישראל הוא בבחינת אוהל מועד וכהן גדול הנכנס לבית קדשי קדשים.

ידוע מה שכתב בתרגום יהונתן עה"פ "ואשא אתכם על כנפי נשרים" כי בשעה שיצאו ישראל ממצרים נשא הקב"ה אותם על כנפי נשרים אל בית המקדש בירושלים עיה"ק להקריב קרבן פסח, וכן הוא בכל שנה ושנה בשעת אפיית המצות בקדושה וטהרה גדולה וכל א"י מתקפל תחתיו להיות "בחצר אוהל מועד יאכלוה", כדברי התפארת שלמה, וכמו שהיה אצל יעקב אבינו ע"ה שקפצה הארץ תחת מקום משכבו, כך הוא בשעת אכילת מצה נתקפל א"י תחתיו בבחי' "בחצר אוהל מועד" בכל ביתו של ישראל.

לטהר הגוף קודם שאוכלים המצות

ובענין שצריך לטהר הפה קודם אכילת מצה, הרה"ק מצאנו זי"ע שנה

הטעם שמהדרים במצוות הפסח יותר מכל המצוות

והנה אחד מן הענינים שיש לנו בליל הפסח יותר מכל השנה "מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות", ולכאורה יש לדקדק, כי הלא מבואר בשו"ע או"ח כי צריך ליטול ידיו בטיבול ראשון לאכילת כרפס ומרור, ומדוע אין נוהגין כן כל השנה כולה רק בליל הפסח, ואם צריך לטהר עצמו מה נשתנה ליל פסח יותר מעשרת ימי תשובה שהוא ג"כ זמן תשובה, וכמבואר בשו"ע שלא לאכול פת פלטין בעשרת ימי תשובה יותר מכל השנה, ומדוע נוהגים כן רק בליל פסח. ובלבוש כתב כי אף שבכל השנה אין נוהרים בזה, הרי מחובת הרגל מפני קדושה וטהרה של הפסח.

וכן מצינו עוד, כי הנה בשו"ע כתב שלכתחילה צריך לשתות כל כוס מד' כוסות, ורוב כוס אינו אלא בדיעבד, כמבואר בט"ז בשם הב"ח, ומה נשתנה פסח מכל הלילות שמספיק במלוא לוגמיו לכתחילה, ובפסח כל הכוס. ומתאמרא משמיה של הרה"ק מבעלזא זי"ע, כי בשעה שילד נעשה בר מצוה וצריך לברך על הכוס, היה מורה לו לשתות כל הכוס, כי אף שדי ברוב הכוס ככולו, אעפ"כ היות וזה החינוך של הבר מצוה בחור, כי זהו קבלת עול מלכות שמים שלו, הרי הוא צריך לקיימו בתכלית ההידור שלו. וכן היה אצל הבעלזער

רב זי"ע לענין 'שלימות' שהכל יהיה בשלימות.

וראיה לזה מדברי הפנ"י גבי חנוכה הנוגע לענינינו, כי הנה גבי החשמונאים חיפשו להדר אחר שמן טהור, והרי טומאה הותרה בציבור, והוא וועלט'ס קשיא, ותירץ הפנ"י כי היות וזה היה חנוכת המנורה שהדליקו בראשונה הוצרכו שיהיה בשלימות בשמן טהור לכתחילה, כי אף שטומאה הותרה בציבור אינו אלא היתר אך אינו לכתחילה. והיות כי ליל פסח הוא זמן הראשון שמקיימים מצות המצה, וכל הענין של דם פסח ודם מילה הוא לאכול המצה בחפזון, והוא היה מצוה ראשונה של ישראל במצרים [כי אף שהיו להם ז' מצוות בני נח, הרי לא היו נימולים עד אז, והמצוה הראשונה שקיימו אחר שנימולו היה מצות מצה] ממילא היו צריכים לקיימו בתכלית ההידור ממש בכל מיני הידורים בשלימות, ולכך צריכים לשתות כל הכוס מד' כוסות שיהיה בשלימות. וזהו הענין שמוציאים על המצוות געוואלד געלט און הארוואניע כדי שיהיה בתכלית ההידור, כי זה היה המצוה הראשונה שקיימו ישראל במצרים. וזה הטעם שמדקדקים בכזית מצה, ועושים כל מיני עבודות, וכל ענין 'תשביתו' מקיימים בכל כך הרבה מסירות נפש מזה הטעם כי הוא המצוה הראשונה שהיה במצרים. ובשם החיד"א מובא

מקטרג עליו, ואם על הנר כך הוא, האיך אפשר לחשוב על איש ישראל שיש איזה פראבלעם עמו. וכמו שאמר אאמו"ר זי"ע "שנראה מעלת חברינו ולא חסרונם", כי אם רוצה שהקב"ה יראה בו כל המעלות הרי 'ה' צלך' לראות המעלות אצל חבריו. ואף כי פעמים הוא אמת כי יש כל מיני נסיונות וענינים שיש אצל חבריו, אעפ"כ הרי הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע ידע כל נטיה ומחשבה של אדם עד סוף כל הדורות, ואעפ"כ אמר "שנראה כל אחד מעלת חברינו ולא חסרונם", כי הלא אם יסתכל האדם על עצמו על חסרונותיו יראה הרבה כל כך.

וכמו שאמרתי בשבת קודש העל"ט בשם הבעש"ט הק' כי אם האדם הוא בעל חסד ולומד תורה כל ימי חייו, הרי סדר העולם לומר כי מגיע לו ברכה הצלחה ועשירות לו ולבני ביתו, אבל ח"ו להיפך אם חלילה פוגע באחרים סדר העולם לקללו בכל מיני קללות שיגיעו לו כל מיני עונשין, וכל התוכחה אינה מספקת לכך. ואומר הבעש"ט הק', כי כשאומר כן על איש ישראל הרי פוסק הוא לעצמו, כי במה שהוא סניגור על יהודי הרי הוא פוסק לעצמו, אבל כשמקלל את האחרים ומקטרג עליהם הרי הוא פוסק אף לעצמו כן אם חלילה עשה כן, ואי אפשר שיבוא לאדם צער רק אם פוסק כן לעצמו בפועל.

כי הטעם שמדקדקים ישראל במצות ביעור חמץ כ"כ, כי כשהיו ישראל במצרים היה זה המצוה הראשונה שקיימו.

ונמצא, כי בכל שנה מתעורר אותו הארה שהיה בשנה הראשונה שיצאו ממצרים, וזה הטעם שמצאנו התאמצות ישראל כל כך במצוות הפסח יותר משאר מצוות.

כשאדם מקטרג על איש ישראל הרי הוא פוסק דין לעצמו

מצאנו ענין נפלא, כי אחר ביעור חמץ יזרוק הנר הכף והנוצה שעמו ניקה את הבית מן החמץ, והקשה הרה"ק מבעלזא זי"ע, כי בשלמא הכף והנוצה שבהם ניקה החמץ, אבל הנר הרי לא עשה כלום רק האיר הדרך למצוא החמץ, ומה טעם ישרפנו. ותיירץ א פחד"יגע תירוץ, כי היות והנר חיפש את החמץ הרי הנר לא סמך על המסירות נפש שמסרו ישראל עצמם קודם הפסח לנקות את הבית, והוציאו אלפים אלפים על נקיון הבית, ונמצא כי הנר חושד שיש כאן חמץ, ממילא צריך לשורפו, והוא אינטרעסאנטען תירוץ.

והוא מוסר השכל גדול עבורינו, כי אם כך הוא דין הנר שחיפש את החמץ, על אחת כמה וכמה כשמחפשים ח"ו איזה עולה על איש ישראל הרי הוא

שיהיה כזה ביהמ"ד ותפילות כאלו, והכל הוא מתנה מאתו ית', אך צריך שתהיה המתנה בשלימות. ואאמו"ר היה נוהג לומר כי כל החסידות נועד רק לחזק השו"ע, ולא חלילה לעקור את התורה. וכדוגמא אם מתפללים מאוחר או מניחים תפילין מאוחר, או מדברים עם נשים וכל מיני דברים שאינם נוחים לרצון הבורא, וחושבים בנפשם שאם הרבי אינו אומר כלום הרי הוא מותר, צריך לדעת כי הוא דורס המקום ובית קרעטשניף, פוגע ברבי ובקהילה, כי אף שהוא קשה ולהיות לידיג גייער איז גרינגער, ולא רק כשצריך ישועה באים אצל הרבי או אצל ציון של רבינו זי"ע, אלא אף בשעת נסיון קשה, צריך להתגבר על שמירת עינים ודיבור לשון הרע.

להתחזק ולהתנזר מכל חיבור לכלים הטמאים

"ובפרט צריכים להזהר מכל מיני טריפה'נע כלים שלא יהיה להאדם שייכות עמהם. ומאוד רציתי כי כל מי שמחזיק בכל מיני כלים שאינם כשרים שלא יבואו בביהמ"ד, גם כי הדבר טריפה, וגם הכלים הם טריפה, וגם כי אם יש לאדם שייכות עם הכלים הללו הרי הוא טריפה וטמא מכף רגל ועד ראש, וכמו שמצוה מקיף את האדם מכף רגל ועד ראש והוא מיגן עליו שיהיה טוב לו ולנשמתו ולילדיו, כך הטריפה'נע

להתחזק בענין התפילה וקריאת שמע בזמנם

ראשית דבר נדבר כמה פרטים השייכים לימים הללו, להתחזק להקפיד על זמן קריאת שמע ותפילה, והוא לכתחילה שבלכתחילה, ופעמים נכנסים בחורים כסדר שרואים אברכים מאנ"ש שמניחים תפילין ב'שתבח' ומורידים ב'אשרי ובא לציון' ושואלים אם כך הרבי מורה? וכבר אמרתי וסיפרתי מה שהיה אצל אאמו"ר זי"ע כי איזה אברך שנשא אשתו באמער'קע [וכהיום הוא דבר באמער'קע], ואותו אברך לא הקפיד על 'ברכת התורה', ואף אמר האברך לבני ביתו כי בקרעטשניף אין נוהגים לומר ברכת התורה, ומכיון שבני ביתו הגיעה מתורה'דיגע חסידישע שטוב, התקשרה לאאמו"ר זי"ע לשאול אם כן הוא המנהג בקרעטשניף. והנה ר' שמחה הרים הטעלעפאן ושאלה אותו שאלה זו, והוא השיב לה כי מעולם לא נהגו כן, רק האברך לא ידע מכך היות ולא דיברו על כך. ומדוע אני אומר זאת, כדי שלא יאמרו כי בקרעטשניף מתפללים אחר זמן תפילה וקריאת שמע.

כל החסידות נועד רק לחזק השו"ע

ב"ה שהמציא לנו חשוב'ע קהילה ואברכים חשובים, ומעולם לא חשבתי

ילכו בליל שבת אצל רבי. ואף כי אין מבינים זאת, אין זה נפקא מינה, כי כמו שמקוה מטהר במ' סאה בל טעם, כך בליל שבת צריך לישב ביחד בלי טעם, וכמו כן צריכים לדבר בבית רק דברי תורה, ובסעודה שלישית לבקש מקום לישב ווי לענגער, ואז כל השבת גאר אנדערש.

קדש עצמך במותר לך

הענין של 'קדש עצמך במותר לך' הוא ענין נורא שצריך לדעת, כי אף שקשה לדבר ברבים מזה, על כל פנים כל אחד צריך להבין הענין, כי אם רוצים להביא נשמות ישראל הולכים בדרך ישראל, צריך לקדש עצמו הוא ובני ביתו במותר לך, וכמו שאמר הרה"ק רבי מרדכי'לע מנדבורנא זי"ע שהכר יהיה רטוב מדמעות, וכמו שהורה אאמו"ר זי"ע מה שכתוב בצעטיל קטן של הרבי ר' אלימלך זי"ע ללמוד אות ט"ז וי"ז.

כי "עמלנו אלו הבנים", לזה באנו לזה העולם להמשיך אידישע דורות, וכמו שמצאנו מצות "והגדת לבנך" כי זה תכלית חג הפסח לקדש הילדים. וכמו שמובא בספה"ק כי הראשון שקיים "והגדת לבנך" היה משה רבינו ע"ה, כי הלא כל ישראל היו שם חוץ מבני משה, לפיכך רק משה הוצרך לספר זאת לבניו. כי כדי לבנות חסידישע יודישע שטוב צריך לקדש עצמו מקודם. ואין ספק כי מי

כלים יש להם קשר והשפעה על כל האדם כולו, ומכנים לו דעות כוזבות, ואינו יכול לחנך ילדיו, וכל מי שיש בו יראת שמים דבריו נשמעים, וכי האיד אפסר להשפיע על נפשות בניו אם הוא כולו בטומאה, הילדים מרגישים מה מרגיש אביהם ברוחניות. ועוד, כי בביהמ"ד לא יכנס מי שיש לו כלי טמא כזה, ולי אין מושג למי יש ולמי אין, אך תאמרו בשמי כי בקשתי שלא יכנסו כאלו לביהמ"ד".

וגם צריכין להזהר שלא ידברו שום דיבור בעת התפילה כמבואר בווה"ק כי המדבר בעת התפילה מוציא את השכינה הק' מביהמ"ד, "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", ואם מדברים בעת התפילה הרי הוא אחראי לדחוק ולדחות רגלי השכינה.

חשיבות לישב בליל שבת יחדיו

לא יצא לי עדיין לדבר מזה ברבים, אך היה זה ענין גדול אצל אאמו"ר זי"ע כי יסוד בחסידות לישב בליל שבת צווישען יודן, וסיפר אאמו"ר זי"ע דכשהייתי בחור בפולין והיה קעלט נורא ושלג גדול, הלכתי שעה ומחצה אל הרה"ק מסטאניסלוב זי"ע, ואין שייכות אם הרבי כאן או לאו. אאמו"ר זי"ע דר בכפר עטה והרבה אברכים דרו בבני ברק ואמר להם לילך בליל שבת אצל ויזניץ, ואמרתי לו כי הלא הם ישארו בויזניץ, והשיב כי לא איכפת לו שישארו בויזניץ אך

אף שראשית חכמה יראת ה', ותלמוד תורה כנגד כולם, אך המדות קודם לכל], וכבר דיברנו מזה כמה פעמים כי כשיש מדות לומדים ומתפללים ועושים חסד, ואם יש חלילה מדות רעות אינו לומד ואינו מתפלל ואינו גומל חסד לא בבית ולא חוץ לביתו. וראשית המדות הוא בתוך הבית לכבד את בני הבית ואת ילדיו, והוא דוגמא אישית איך להתנהג, ובקדושה וטהרה.

ברכת הקודש

יעזור השי"ת שהיו"ט הבעל"ט שהוא באמת התחדשות הבריאה והמזל, כמו שדיברנו בשבת קודש באריכות, כי בחודש ניסן כל יחיד ויחיד מקבל מזל חדש המאיר לו, וכמו שדיברנו כי בפסח הוא בבחי' כהן גדול ביוה"כ, הרי עתה הוא הזמן להכין נפשו ליו"ט, וללמוד של"ה הק' ועוד ספרים הק' לקבל אורות עד אין סוף בזה החג, ובפרט בליל הסדר לנצל כל רגע מרישא לסיפא. ובזכות אאמו"ר זי"ע וכל הצדיקים נזכה שנגיש בנפשינו כי יו"ט אינו כשאר ימים טובים, וכמו בביזנעס כאשר ישקיע 4 מיליאן דאלער יקבל 8 מיליאן דאלער, כי כמה שישקיע יותר כך יקבל יותר, וכך ירגיש בנפשו את היו"ט. ונזכה להחזיק אלו האורות כל השנה כולה. ומי שיש בידו לבוא להתפלל כאן בבית מדרשינו שחרית ומנחה

שמקדש עצמו הרי הקב"ה מסייע לו להביא הצלחה וברכה לביתו.

וכן להתחזק בתפילה להניח תפילין מתחילת התפילה עד "עלינו", וכמבואר בשו"ע שלא להסיר התפילין עד קדיש בתרא.

הכל בכחו של אותו זקן

ואלו האברכים חשובים שנבחרו לקיים ה"בית צדיקים יעמוד", אשריכם שיש להם חלק בזה, הרי אנו רואים בחוש שיש א געוואלדיגע המשכה בתפילה ובתורה ובכל הענינים מהכח שהכניס רבינו זי"ע בקדושה וטהרה. אך צריכים לזהר שלא להיות מאבד עצמו לדעת, זיך האלטן און איינעם, ורובא דרובא יש להם פרנסה, כמו שבירך אאמו"ר זי"ע כי כל אלו הדבוקים בו יהיה להם פרנסה עד סוף כל הדורות, וללא ספק כי הכל הוא מכותו. וכמו שרואים אברכים הולכים בבתי מדרשים אחרים הרי רואים ושואלים אותם מהיכן לקחו כח התפילה וכח התורה והמדות, והכל הוא מכותו של רבינו זי"ע שהכניס בהם זה הכח העליון.

ענין המדות

כי אאמו"ר זי"ע היה מיוחד בענין המדות, וכמו שהיו שואלים אותו על שידוכים היה אומר כי ראשית כל צריך לשאול על ענין המדות [כי

אמר שקודם הפסח צריכים להכשיר כל הפסח'דיגע כלים והפסח'דיגע קאך אף שהיה להם בדרך המלכות כלים ומטבת מיוחד לפסח, ושאלו החסידים הטעם להכשיר הכל, והשיב להם הרה"ק מסאדיגורא כי מובא מאר"י הק' כי מי שנוהר במשהו חמץ בפסח מובטח לו שלא יכשל בחטא כל השנה כולה, והרי אני יודע כי נכשלתי במשך השנה, ואף כי חמץ גמור ודאי לא אכלתי בפסח ח"ו, אך אפשר בכלים נגע ונדבק איזה חמץ, ולכך צריך להכשיר כל הכלים מכלים שונים - ודאי כי ברוזשין היו כלים הרבה למאוד, ואעפ"כ הוצרכו להכשיר כל הכלים, והרי זה פחד'דיגע מעשה.

ואם כן, וודאי ובוודאי שעלינו להתחזק במשך כל השנה כולה, ובפסח בפרט, וכל אחד ואחד יתברך בכל הברכות והישועות, ברוחניות וגשמיות, ושיהיה הבית מלא שמחה לגדל עם הבני בית את הבני ובני בנים לתורה לחופה ולמעשים טובים. וכמו שאמר הרה"ק רבי שלום מבעלזא זי"ע כי הוא מאמין באמונה שלימה כי עוד זה הלילה יקריב את הפסח בביהמ"ק השלישי במהרה, ואף אנו נאמין באמונה שלימה שנקריב את הפסח עוד השנה בבנין ביהמ"ק במהרה בימינו אמן.

ומעריב, ואף כי ודאי צריך לעזור בבית ועוד מצות אחרים, הרי אסור לוותר על התפילות והטישין, כי לכל דבר יש זמן מיוחד, ויעזור השי"ת שנוכה באמת שנהיה "השמע לאזנך מה שאתה מוציא מפיו", שכל אלו הדיבורים שהכניס הקב"ה בפינו שיתקיימו, שנוכל לקיים דרך האמת דרך האבות הק' ודרך הקודש, וכל אחד ואחד בשמו הטוב יבורך שישנו פה ואשר איננו פה בכל מקום שהם, שיתברכו בהצלחה, כי פסח הוא ענין פה - סח שאפשר לדבר להקב"ה, כמבואר בזוה"ק כי הקב"ה יורד עם פמליא של מעלה לראות ה'סדר' בבתי ישראל, ואם כן אפשר לדבר אל הקב"ה, רק צריכים ליוהר שלא לדבר כלל דיבורים שאינם צריכים בסדר, וכמו שהזהיר אאמו"ר זי"ע מה שכתב בשל"ה הק' שלא לדבר דברים בטלים בליל הסדר, אף שמגיעים ויושבים משפחות משפחות. וכמו שאמר הרה"ק הבית אהרן מקארלין זי"ע כי 'הסדר' הוא סדר לכל השנה כולה.

הנוהר ממשו חמץ ינצל מן החטא כל השנה כולה

ואסיים בעובדא א פחד פון א מעשה, שהרה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורא זי"ע בנו של הרה"ק מרוזשין זי"ע,

